JAVA-BODE.

NIEUWS- HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A°. 1854. — Woensdag 22 Maart. — N°. 23.

Prijs per halfjaar voor *Batavia* .... f 12.50
» » » » *Java* .... » 15.—
» » » » *Buitenbezittingen* .... » 17.50
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven *franco*.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, vóór posttijd.

De prijs der Advertentiën *met derzelver herhaling* is ZESTIG DUITEN voor de VIJF WOORDEN behalve het zegel.

Bij deze Courant behoort één BIJVOEGSEL.

Civiel Departement.

Benoemd:

Tot procureur-generaal bij het hoog-geregtshof van Nederlandsch-Indie, tevens advocaat-fiscaal voor de land- en zeemagt in Nederlandsch-Indie, mr. *P. Brunsveld van Hulten*, raadsheer in gemeld hof, thans belast met de waarneming der betrekking van procureur-generaal bij hetzelve.

Tot assistent-resident van Patjitan, *G. J. P. Carlier*, thans assistent-resident van Ambal (Bagelen).

Tot assistent-resident van Ledok (residentie Bagelen), *W. Canneman*, thans assistent-resident van Poerbolingo (residentie Banjoemaas).

Tot lid in de wees- en boedelkamer te Samarang *P. P. van Epen*, ambtenaar op non-activiteit, laatst lid van het collegie van boedelmeesteren te Batavia.

Tot commies op het residentie-kantoor te Djokjokarta, *A. Israël*, thans klerk op hetzelve.

Gesteld:

Ter beschikking van den directeur der cultures, de ambtenaren der 2 klasse voor de dienst in Nederlandsch Indie *F. Beijerinck* en *H. W. van Marle*.

Belast:

Met de waarneming der betrekking van commies voor de comptabiliteit te Bandong (Preanger Regentschappen), jhr. *P. H. Reijnst*, onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd, laatstelijk 3de commies ter algemeene secretarie.

Goedgekeurd:

Dat door den Gouverneur van Celebes en onderhoorigheden

Is benoemd:

Tijdelijk en buitengewoon, tot lid in den raad van justitie te Makassar, de kapitein der infanterie, in garnizoen aldaar, *W. A. J. W. Boers*.

Militair Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, aan den kapitein der infanterie *H. D. van Palmstein Holderman*.

Advertentiën.

Vertrek der Overland-Mail.

Het vertrek zal plaats vinden op Woensdag 29 Maart. De sluiting der brievenpakketten aan het postkantoor te Weltevreden is bepaald op:

a. De pakketten voor Europa, Britsch Indië, China enz. daags vóór het vertrek tot 1 ure 's namiddags.

b. De pakketten voor Banka, Palembang en Riouw, twee dagen bevorens op hetzelfde uur. Zie *Java-Bode* van 21 Januarij, No. 6.

De resident van Batavia maakt bij deze bekend, dat op Woensdag den 5 April aanstaande, des morgens ten 10 ure, ten zijnen bureele, door hem eene publieke uitbesteding zal worden gehouden voor den overvoer van Bandjermassing naar Soerabaya, Onrust en Muntok, van eene hoeveelheid respectivelijk van 1000 (duizend), 1500 (duizend vijf honderd) en 600 (zes honderd) ton steenkolen.

De kapitein-ter-zee, belast met het beheer over de gouvernements-schooners en kruisbooten, maakt bekend, dat op de vendutie van den 24 dezer, bij de heeren *Voute & Jacobsen*, om 11 ure 's morgens zullen verkocht worden, twee afgekeurde gouvernements-kruisbooten, liggende in de rivier bij de welkomst-batterij.

Nagelaten Boedels.

In de *Javasche Courant* van heden worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door de Agenten der Bataviasche Weeskamer te Bantam, *Ch. W. Fisser*.

Door de Gecommitteerden in Onchristen Sterfboedels te Bantam, *Tio Kebing*, bijgenaamd *Anjie*.

Vendutien.

Op Donderdag 23 Maart, voor de pakhuizen van wijlen den chinees *Gouw Kangsoei* op de Groote Rivier naast de Factorij.

Op Vrijdag 24 Maart, tegen 4% vendusalaris voor het commissiehuis van *Voute & Jacobsen* op de Groote Rivier.

In het gebouw der tentoonstelling, door *John Pryce & Co.* Zie advertentie No. 357.

Op Zaturdag 25 Maart, des morgens ten 10 ure, voor 's lands kleeding- en provisiepakhuizen.

Op Maandag 27 Maart, ten huize van den heer *P. A. Bik*, op het Koningsplein, door gebr. *Roselje & Co.*

Op Dingsdag 28 Maart, voor het commissiehuis van *B. J. Leon*, op Senin.

Vertrekkende Personen.

Noman. — *H. J. Hellings.* — *Tenco Modderman Jr.* — *John Parvé.*

Advertentiën.

Getrouwd:
JAN BENEDICTUS GROENEWALD
met
NEELTJE ABRAHAMS.
GOENOENG-SAHARIE, 16 *Maart* 1854. (354)

Bevallen van eene DOCHTER, *A. C. J. Blasius*, Echtgenoot van
P. J. MAIER.
(377)
21 *Maart* 1854.

Onze jongste lieveling *Aimée Théophile* werd ons heden door den dood ontrukt.
SOERABAYA, 14 *Maart* 1854.
B. BARNEVELD.
C. S. M. BARNEVELD.
Eenige kennisgave. *Cleerens.*
(365)

Op de vendutie van Vrijdag 24 dezer bij de ondergeteekenden, zullen mede worden verkocht:
Een Span Zwarte, pas aangebragte
Battak Paarden,
benevens
70 Stuks Preanger Paarden.
(349) VOUTE & JACOBSEN.

Op de Vendutie van Vrijdag den 24sten dezer, bij [illegible], zullen mede worden [illegible]
1 [illegible], en
3 Grasprauwen,
benevens 300 stuks Meubel- en ander hout. (370)

Soerabayasche Aardappelen.

Pas aangebragt, zullen mede op de Vendutie van Vrijdag 24 dezer bij de ondergeteekenden verkocht worden.
(372) VOUTE & JACOBSEN.

VENDUTIE
op Vrijdag den 24 Maart 1854,

in het Gebouw der Tentoonstelling, door *John Pryce & Co.*, van diverse voorwerpen welke op de Vendutie van den 17den Maart niet verkocht hebben kunnen worden. (357)

VENDUTIE

ten huize van den WelEd. Gestr. Heer *P. B. J. de Veer*, op het Koningsplein, wegens vertrek, door *John Pryce & Co.*, van Meubilair, Paarden, Rijtuigen, enz. enz.
(375)

De ondergeteekenden hebben ten Verkoop ontvangen:
Een prachtig bewerkt Ameublement. bestaande uit
Een Canapé.
Twee Cleopatra's.
Twee groote Fauteuils.
Twaalf Stoelen.
Een Tabouret.
Bekleed met zwaar gebloemd, geel Satijn Damast.
(355) GEBR. ROSELJE & Co.

MAGAZIJN
van
HEEREN MODE-ARTIKELEN.

De ondergeteekende heeft op nieuw ontvangen:
Supra fijne Witte en Gekleurde Hemden.
Linnen Boorden.
Satijnen en Zijden Cols.
Witte Geborduurde Cols.
Fraaije Zijden en Geborduurde Vesten.
Jubus en Zijden Hoeden.
Marine Petten.
Lamswollen Onderpantalons en Borstrokken.
» Kousen en Sokken.
» Kinder Kousen.
Manilla Sigaren.
(374) S. D. BRANDON.

TE KOOP

op zeer voordeelige voorwaarden, een Huis en Erf, gelegen te Meester Cornelis, laatst bewoond door Mevrouw de Wed. *Loman*, met Steenen Bijgebouwen en Stalling, Specerijperken enz., aangeslagen in de verponding voor f 10.000. — Nadere informatiën te bekomen bij
(371) N. LANGE, qq.

Op voordeelige voorwaarden wordt te Koop aangeboden:

het aangenaam gelegen Woonhuis en Erf, voorzien van vele gemakken en met planken bevloerd, gelegen aan de Oostzijde van het Koningsplein, naast de Willemskerk, en thans bewoond door den ondergeteekende. Het Huis is spoedig te aanvaarden, en de voorwaarden der Koops zijn te vernemen bij
(358) D. MACLAINE.
BATAVIA, 18 *Maart* 1854.

Te Huur of te Koop

een Huis op Molenvliet, over de Prinsenlaan, thans bewoond door den heer *Radèn*, te aanvaarden op 1 Mei a. s. Te [illegible] van 's morgens 8 tot 12 ure, en te bevragen bij
(345) J. F. TENTÉE.

TE HUUR

Twee Huizen in de Secretarielaan, waarvan een bewoond door den WelEd. Gestr. Heer *Olivier*, en een laatstelijk bewoond geweest door Dr. *Schreuder*. Adres:
(362) G. H. B. RUDOLPH.

TE HUUR

Tegen primo April, verscheidene Pakhuizen met aparten ingang, alsmede 2 groote Bovenkamers, zeer geschikt voor heeren Advocaten en Notarissen, bij
(373) S. D. BRANDON.

TE HUUR
Een groot ruim Woonhuis,

omgeven met uitgestrekte Tuinen van vruchtdragende Boomen, gelegen op het Land *Laanhof*, boven Tana-Abang. Te bevragen bij den eigenaar *P. Diard* op Djatie boven Tana-Abang, of bij den heer *H. Burger*, op Molenvliet. (347)

ESTHER. (*vervolg*).

Esther, die peinzend op een rustbed lag, sprong bij dezen liefelijken groet schielijk op. De Koning trad binnen, nam haar bij de hand en staarde haar met eene verrukking aan als zag hij haar voor de eerste maal. Maar zij was ook thans in haar gedeeltelijk negligé meer dan bevallig. Een rood fluweelen overkleed, met lange wijde mouwen en met ligt pelswerk gevoerd, had zij over een keurslijf van prachtig gekleurde zijde aangetrokken, terwijl een korte, gestreepte onderrok, evenzeer van zijde en smaakvol met goud geborduurd, hare lieve kleine voetjes niet geheel aan het oog onttrok. Haar hoofd was met een perzisch net omwonden, van onder hetwelk haar sierlijk gevlochten zwart hair te voorschijn kwam. Zij sloeg hare hemelsche oogen op, zag den Koning lagchende aan en zeide: »Ach! wat hebt gij mij lang op u laten wachten wachten, ik vreesde reeds dat gij heden niet zoudt gekomen zijn?" — »Staatszaken, staatszaken hebben mij zoo lang opgehouden," antwoordde de Koning terwijl hij zich nederzette; »de kinderen zijn immers nog gezond?" — »Ja, God zij dank! Maar uw *Pelka* is een uitgelaten kind; hij heeft met zijne houten sabel al het glaswerk vernield; hij hakt, steekt en roept anders niet dan; »Geeft u over!" — »Mijn bloed, mijn bloed!" riep *Kasimir*, zich de handen wrijvende. — »En *Nemira*," vervolgde *Esther*, »*Nemira* verschanst zich achter boeken, rigt en verzoent zijne beide zusters, verdeelt zijne lekkernijen onder haar en behoudt steeds het minste voor zich zelven." — »Mijn bloed, mijn bloed!" riep de Koning weder, terwijl hij zich andermaal de handen wreef. »*Esther!* haal het licht wat hier heen en kom naast mij zitten. *Kochan*, gij kunt ook plaats nemen." — Nu haalde hij den brief te voorschijn, dezelve werd zachtkens door hen gelezen en was van den volgenden inhoud:

»Doorluchtige Koning!

Allergenadigste Koning en Heer!

Op mijne reis van Random naar Lemberg heb ik twee aanzienlijke krijgslieden ontmoet, namelijk *Peter Psyonka* en *Otto Tarto*. Zij verhaalden mij, door *Bodzanka*, Bisschop van Krakau en zijn' Vicaris *Martyn* naar Krakau ontboden te zijn, werwaarts zij zich begaven terwijl er een besluit was genomen om u te excommuniceren, bijaldien gij u niet van *Esther* wildet scheiden. *Psyonka* zocht mij te overreden om het verzoekschrift mede te teekenen, dat de Bisschop u namens alle standen, zal komen aanbieden; doch *Tarto*, die daar mede wat al te openhartig was geworden, verhaalde mij in vertrouwen, dat zij het plan hadden, *Esther* te schaken en met hare kinderen naar Rome te brengen. God en het geweten eischen van den onderdaan, dat hij zulke aanslagen den Koning ontdekke. Dien pligt, doorluchtigste Vorst! heb ik door dezen vervuld.

Uw getrouwe Dienaar,

MSZCZUGA.

De Monarch verbleekte. Hij reikte *Kochan* den brief met het enkele woord: »Lees!" — *Esther* bemerkte de onrust van haren geliefde en vraagde op bezorgden toon: »Bedreigt u een nieuw gevaar? open mij uw hart en vertroost mij; — wat moet ik van deze tijding denken? — *Esther!* binnen drie dagen moet gij met de kinderen op het basteel *Czorstyn*, aan de Hongaarsche grenzen wezen; daar kunt gij den storm afwachten." *Esther* barstte in tranen los en viel, terwijl zij de handen naar *Kasimir* uitstak, voor hem neder en zeide snikkend: »Gij wilt mij dus verlaten, even als uwe eerste minnares *Rokiczanka*? (*) O, ongelukkige die ik ben! wat moet ik beleven!" — »Bedaar, *Esther*,

(*) *Rokiczanka* was *Kasimir's* vroegere minnares en eindigde haar leven vrijwillig in een klooster.

TE HUUR.

Tegen 1e April aanstaande: een zeer logeabel Huis op Batoe-Toelis, te bevragen bij

(376) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

TE HUUR.

Een steenen Huis op Molenvliet, à *f* 100 Rec. Te bevragen bij

(361) RADHEN MOHAMAT DJINAN.

Een Huis te Huur

in den Gang Scott à *f* 100.— koper 's maands, met 1 April aanstaande. Adres den eigenaar. (351)

Op een gezond buitenverblijf

even boven Meester Cornelis, worden twee Kamers met kost aangeboden, à *f* 50,— 's maands.

Adres den heer

(352) H. M. VAN DORP.

De firma *Tiedeman & van Kerchem* is generale gemagtigde van *P. van der Ploeg*. (363)

De firma *Tiedeman & van Kerchem* is mede generale gemagtigde van *H. Hope Loudon*. (364)

De ondergeteekende zoekt een **Klerk**, eene goede hand schrijvende.

(367) H. M. VAN DORP.

NOTARIAAT.

De ondergeteekende heeft weder eenige uren ter zijner beschikking voor Heeren Ambtenaren, die het vereischt examen in dat vak wenschen af te leggen.

(348) Mr. L. J. A. TOLLENS,

Adviserend Advocaat en Candidaat Notaris.

Maatschappij: *Tot Nut van 't Algemeen in Oost-Indië.*

Buitengewoon algemeene Vergadering op Woensdag den 22sten Maart 1854, des avonds ten 8 ure precies, in het lokaal van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

Redevoering, door den heer *F. U. van Hengel*.

Bijdragen.

De Secretaris,

(360) J. MUNNICH.

STOOM-SLEEPDIENST DER TJITARUM.

Deze Stoomsleper, tusschen *Batavia* en *Moeara-Blatjang* geregeld varende, zal ook particuliere Praauwen vice-versa tegen de ondervolgende gereede betaling slepen:

Praauwen van 10 Koyangs en daar beneden voor éens. . . . . *f* 15,—

Voor de heen- en weder reis . . . . . . - 25,—

Praauwen boven de 10 Koyangs, *f* 1,60 voor elken Koyang daar boven.

Praauwen zonder eigene sleeptrossen betalen *f* 4 extra.

Bij een genoegzaam aantal particuliere praauwen te *Batavia* of *Moeara-Blatjang* vereenigd, zal de Stoomsleper eene afzonderlijke reis maken.

Nadere Informatiën bij den gezagvoerder *Neyts*, aan boord.

Gemelde Sleper wordt mede aangeboden tot het verrigten van Sleep- en andere diensten op de Binnen- en Buiten reeden dezer stad, telken male dat het vaartuig zich binnen de haven van *Batavia* zal bevinden, zoo mede zullen alle soorten van particuliere goederen, mits voorzien van uitklarings-consenten, ten allen tijde worden aangenomen voor den overvoer tusschen *Batavia* en *Moeara-Gembong*.

Informatiën deswege in te winnen bij den eigenaar, de heer *de Stuers*, Kramat Oost. (346)

HESSIAN ADVERTISSEMENT.

Great Hessian State Loan of 6,725,000 Doll.

To be reimbursed with 16,581,510 Dollars, or. . . . . 2,400,000 p. Sterling.

This Loan is guaranted by the Government, and contracted by the eminent Banking House of Messrs. *M. A. von Rothschild* and *Sons*, in Frankfort on the Maine.

The following capital prices must be gained, viz:

14 of 40.000 Dollars.	60 of 4,000 Dollars.
22 of 36,000 »	60 of 2,000 »
24 of 32.000 »	120 of 1.500 »
60 of 8.000 »	180 of 1,000 »

etc., etc. The smallest Prize is 55 dollars.

The next drawing will take place 1 Juny 1854. The PRICE OF THE SHARES is as follows:

One share for £ 1 St.	Thirty shares for £ 20 St.
Six » » 5 »	Sixty-five » » 40 »
Thirteen » » 10 »	137 » for » 80 »

The undersigned have great pleasure in announcing that they are now appointed *Sole Agents* for this distribution in the British and Dutch Colonies, in consequence of the former Agents having *illegally* inserted in their shares, and made a *deduction of ten per cent.* on payment of the Prizes, without such being mentioned in their Prospectus, or authorized by the Contractors.

It has been thought necessary to lay these facts before the Public, so that they may *not be deceived by the caution which the dismissed Agents have thought fit to insert in the Newspapers*. The public are therefore informed, that if they wish to purchase Shares enjoying the full advantages, without any deductions, they must be signed by one of *our Firm*, who have been the Agents in England for upwards of twelve years, during which period, they have paid, to successful holders of Shares in Great Britain, prizes to the amount of £ 52.000 St., free of deduction, which have been distributed in Liverpool, Birmingham, Manchester, London, &c.

Shares will be forwarded, on receipt Bank Notes, Bills, or Drafts on Holland à 12 fls. equal £ 1 St.

Each Shareholder will receive, immediately after their Drawing, the List of the successful numbers.

The prizes obtained, will be paid in Batavia through an established Bank, upon delivery of the Prize Share.

Apply without delay, to the appointed Government Agents, Messrs. *J. A. Schwarzschild* and *Sons*, Bankers, Frankfort on the Maine; or their House, Messrs. *A. Schwarzschild & Co.*, 26, Lombard Street, London.

J. A. SCHWARZSCHILD & SONS,

Bankers and sole appointed Government Lottery

(1294) *Agents* Frankfort on Maine.

Prospectus may be seen and shares may be had at the office of this paper.

HESSIAN LOAN.

We hereby beg to inform the holders of the BONDS which became entitled to be reimbursed by the edicts dated the December 1853, and the [illegible] the same will now be Paid at our offices, without any deductions.

(252) A. SCHWARZSCHILD & Co.

LONDON. 26, Lombard-street.

Hessische Staats-Loterij.

Loten voor deze Loterij kunnen na den 22 Maart niet meer worden afgegeven.

(368) H. M. VAN DORP.

Door H. M. VAN DORP te *Batavia* zijn ontvangen de volgende Werken:

Schoedler, Boek der Natuur, geb. . . . *f* 12,—
Humboldt, De Kosmos, 3 dln. geb. . . . - 30,—
Zschokke, Gods Almagt in de Werken der Natuur, geb. . . . . - 5,—
——— Uren aan de Godsdienst gewijd, 5 dln., geb. . . . . - 40,—
——— Uw Huisboek. . . . . - 7,—
Van Senden, Het Evangelie van Johannes, gebragt in huizen en harten, 1e deel. . . - 4,—
Van Oosterzee, Nieuwe Leerredenen. . . - 6,—
——— Woorden des Levens. . . - 6,—
Ter Haar, De Kerkhervorming in Tafereelen, 2 dln., geb. . . . . - 12,—
Vinke, De vier Evangeliën. . . . . . . - 7,—
——— De Handelingen der Apostelen. . . - 4,—

Alsmede vele andere nieuwe Werken over verschillende Wetenschappen. (378)

Door den Boekhandelaar *H. M. van Dorp*, te Batavia, zijn ontvangen de 7, 8 en 9de aflevering van

JAVA,

Tooneelen uit het leven enz.,

door E. HARDOUIN, *met text van* W. L. RITTER, *en fraai gekleurde platen.*

Prijs per aflevering . . . . *f* 1,25.

De 5de en 6de aflevering zijn nog niet aangekomen; volgen later. (353)

Stoomboot *BANDA*.

Het vertrek van deze Boot naar *Samarang* en *Soerabaya* is bepaald den dag na aankomst der verwacht wordende Landmail, zullende het stoomschip **Padang**, na arrivement der **Banda**, de reis naar *Macasser* en de *Molukken* van *Soerabaya* vervolgen.

Voor Passage en nadere inlichtingen gelieve men zich te wenden tot

De Agenten.

(369) B. KOPERSMIT & Co.

Voor passage naar Nederland wordt aangeboden het Nederl. barkschip *Henriette*, kapit. *J. van Loenen*, voorzien van eene ruime campagne en hebbende uitmuntende inrigtingen tot overvoer van passagiers. Genoemd schip zal vermoedelijk tegen medio April van Soerabaija via Batavia kunnen vertrekken. Men informeere zich bij den gezagvoerder, dan wel te Soerabaya bij de heeren *Tiedeman en van der Burg*, en alhier bij de agenten

(350) HAAGER & SCHUURMAN.

Voor Passage naar Nederland wordt aangeboden het dezer dagen alhier aangekomen, uitmuntend voor den overvoer van Passagiers ingerigte Fregatschip *Banca*, gevoerd door kapitein *B. C. ten Ham*.

Deze bodem, welke eene campagne heeft tot voorbij de groote mast, met ruime appartementen, geschikt tot den overvoer van Familiën, en voerende eenen geëxamineerden doctor, zal waarschijnlijk tegen het laatst van April van hier naar Nederland vertrekken.

Nadere inlichtingen te bekomen bij de Agenten

(366) G. SUERMONDT & Co.

BATAVIA.

Het doet ons genoegen te kunnen mededeelen, dat de verschillende berigten, omtrent den staat van het rijstgewas in de meeste residentiën op Java, ontvangen, minder ongunstig luiden. Alhoewel de prijs der rijst nog zeer hoog blijft, doet een veelbelovende oogst echter eene spoedige prijsvermindering te gemoet zien.

— In de afgeloopen week heeft te dezer stede eene merkwaardige diefstal plaats gevonden.

Ten huize van den adjudant *Abdul Rachim*, op Petodjo, werd in den nacht van zondag op Dingsdag, door inbraak en overklimming, eene aanzienlijke hoeveelheid goud, zilver en diamanten gestolen. De policie nazoek doende, verdacht zekere inlandsche vrouw *Ainam*, en werkelijk werden ten haren huize, niet alleen de bij *Abdul Rachim* ontvreemde goederen, maar nog eene menigte, vroeger een' Arabier ontroofde, preciosa's gevonden.

De misdadige bekent ten volle het feit en zegt, zich van een, zich tegen het huis bevindenden ladder te hebben bediend, om de overklimming te bewerkstelligen.

— Zr. Ms. stoomschip *Celebes*, gecommandeerd door den luitenant ter zee 1ste klasse *F. L. Geerling*, hetwelk den 10 dezer maand de reede van Batavia, met ruim 800 officieren en manschappen voor Sambas en Pontianak bestemd, verliet, heeft deze troepen den 13 daaraanvolgende, in den besten welstand, te Sambas ontscheept.

Gemeld stoomschip kwam, den 22 dezer in den namiddag, van Pontianak weder hier ter reede aan, na de terugreize in den zeer korten tijd van slechts 54 uren te hebben volbragt.

Als een vervolg op onze vroegere mededeelingen omtrent het vertrek der, voor de Westkust van Borneo bestemde, troepen, kunnen wij alsnu nog mededeelen, dat in den loop dezer week en, zoo als wij vernemen, uiterlijk op den 23sten dezer de 1ste 2de en 6de compagnien van het 7de bataillon infanterie en een detachement artillerie, aan boord van Z. M. stoomschepen *Merapi*, *Onrust* en *Celebes* zullen inschepen, om naar Pontianak en Sambas overgevoerd te worden.

---

bedaar! ik zend u niet weg om u te verlaten, maar om u in zekerheid te brengen. Trouwelooze en boosaardige menschen zoeken ons te scheiden; gij zijt hier geen oogenblik meer veilig." — »Wat heb ik dan misdaan?" riep *Esther*, terwijl een tranenvloed hare wangen bedekte. »Nooit heb ik u met smeekingen lastig gevallen dan om voor schuldigen vergiffenis te verzoeken. Wie is er in uw gansche rijk, die zeggen kan: *Esther* heeft den Koning op mij vertoond? Mijne geheele misdaad is mijne liefde voor u! Ik dacht dat alleen mijne geloofsgenooten mij haatten, dewijl ik niet naar hunne knoeperijen wil hooren; die ondanbaren.... zij hebben vergeten hoeveel weldaden gij hun bewezen hebt uit liefde voor mij! Maar ook de Christenen? Wat heb ik dien toch gedaan? Waarom vervolgen mij ook dezen?"...

»Bedaar *Esther!* ik bid u, bedaar? Ik heb het u gezegd en ik herhaal het: niets dan de dood kan ons scheiden. Ik zal u zelf naar *Csorsztyn* volgen, doch eerst moet ik mijne magtige vasallen te vrede stellen. Mijn volk is goed, zoo goed als een kind, maar dikwijls wat eigenzinnig; een goed woord echter en een gunstbewijs geven het deszelfs opgeruimdheid terug en brengen het weder tot gehoorzaamheid. *Esther!* beschuldig mijne onderdanen niet; zij hebben niet geheel en al ongelijk; bedenk eens dat de Koningin nog in leven is. Dit zal alles evenwel teregt komen; de buitenlandsche kabalen bekommeren mij meer; de mijne zal ik wel uit den weg ruimen. Geloof mij, zij hebben mij lief; een heilige eerbied voor hunnen Vorst vervult hunne harten: ik zal hen wel bevredigen; deze vreemde storm, waarschijnlijk door vreemden invloed ontstaan, zal spoediger overwaaijen dan gij denkt. Wees niet bezorgd, lieve *Esther!*".... Zij weende en liefkoosde hem. Zijne liefde en vooral zijne vastheid van karakter stelden haar gerust. Nu beval hij haar, zich heimelijk tot de afreize gereed te maken, nam afscheid, beschouwde nog eens de slapende kinderen en keerde met *Kochan* naar het slot terug."

IV. HET SANHEDRIN.

Terwijl *Kasimir* zich bij *Esther* bevond, sloop een Hebreër, in een' zwarten mantel gewikkeld en met een' breeden hoed diep in de oogen gedrukt, door de straten van Krakau. Hij trad een huis binnen dat door een' der zamengezworenen bewoond werd. Een bediende had aan de deur op hem staan wachten en hem in de slaapkamer van zijnen heer gebragt.

»Hoe gaat het, heer Rabbijn!" vroeg deze den binnenkomende, die met eene diepe buiging het zwarte kapje afnam dat zijn' schedel bedekte.

»Nu ziet gij dat ik woord gehouden, en twee duizend gulden in handen van een' derde gesteld heb, welke gij na vervulling van de op u genomene taak ontvangen kunt." — De Jood boog zich op nieuw en zweeg. De eedgenoot vervolgde: »*Esther* moet sterven: dit is onvermijdelijk noodzakelijk. De Koning wil haar niet verlaten, zelfs niet op bevel van den Paus. Hare kinderen moeten aan mij overgeleverd worden, ik zal dezelven naar Rome zenden." — »Dat kan onmogelijk," antwoordde de Rabbijn, »haar kroost moet in ons geloof worden opgebragt, anders gaat het Sanhedrin niet tot de vervloeking van *Esther* over; want de voornaamste aanklagt bestaat daarin dat hare kinderen in de Christelijke leer worden opgevoed!" — »Nu, zou men deze kinderen dan niet kunnen schaken en heimelijk in mijne handen stellen?" — »Neen, ook dit deed ik voor geen millioen ducaten." — »Doe, echter wat gij wilt, als *Esther* maar niet in leven blijft." — »Dat zal zij niet;" was het koelbloedig antwoord van den Rabbijn. — »Maar," vroeg de andere, »wanneer wordt het vonnis uitgesproken?" — »Het Sanhedrin is reeds vergaderd; alles wacht alleen op mij." — »Spoed u dan voort!" —

De Jood verliet nu in aller ijl de woning, sloop digt langs de huizen heen en kwam zoo aan den stadsmuur, waar een onderaardsche gang liep, die alleen aan zijne geloofsgenooten bekend was. Aan den oever van den Weixel wachtte hem eene boot; de Joodsche roeijers zetteden van wal en voeren de rivier op. Eene halve mijl van de stad flikkerde een vuur in een pijn-

Deze drie compagnien zijn voorzeker de schoonsten in het leger en bestaan bijna geheel uit oude gediende ldaten, waarvan de meesten de oorlogen, in de laat- jaren op Bali, Palembang en Banka gevoerd, hebn medegemaakt. De 1ste compagnie, Europeanen, door een tachtigtal manschappen van het 4de batillon infanterie, die allen vele dienstjaren in Indie llen, gecompleteerd geworden; de 2de compagnie, vanen, kan op een vijftigtal harer manschappen roeen, die allen versierd zijn met de medaille voor *moed trouw*, en de 6de compagnie, Africanen, onlangs oltallig gemaakt door overplaatsing van een zestigtal nner van de 6de compagnie van het 3de battaillon fanterie, telt in hare gelederen een niet minder groot antal op die wijze gedecoreerden.

De majoor, kommandant van het battaillon, *D. C. Brabant* vertrekt met het gedecoreerde vaandel, den af en de 1ste en 2de compagnie naar Pontianak; de ede bij hetzelve geplaatste majoor Jkhr. *V. M. de raauw* met de 6de compagnie naar Sambas.

De artillerie, voor de expeditie op Borneo's Westkust estemd, staat onder het bevel van den kapitein *J. ikkens.*

Wanneer al deze troepen aldaar zullen zijn aangeomen, zal de kommandant dier kust, de luitenant olonel *A. J. Andresen* onder zijne bevelen hebben e 7de en 13de battaillons infanterie op groot compleet, en detachement van de 1ste compagnie 1ste batt. inf. uropesche Walbusschutters, sterk 50 man, eene comagnie artillerie en eene compagnie sapeurs, behalve g de beide garnizoens compagnien van Pontianak en ambas.

— Men meldt ons van Banjoemaas:

Den 27 Februarij jl. wilde de inlander *Kie Kadie*, et zijne twee zoons, waarvan de oudste 19 en de anere 11 jaren oud was, de rivier Tjiekawoong, district adjenang, afdeeling Tjilatjap overtrekken, welke rivier ewoonlijk doorwaadbaar is, doch toen door eene zware andjir hoog was opgezwollen, zoodat zij, om hun vooremen ten uitvoer te brengen, een vlot zamenstelden, it de in de nabijheid groeijende bamboe. Toen zij aarmede bijna op het midden der rivier waren, merkte *Kie Kadie*, dat het vlot niet tegen den stroom bestand was, sprong in het water en bereikte gelukkig den oever; er nog zijne beide zonen dat voorbeeld volgden, was et vlot reeds op het midden van de rivier, waar het oor den stroom werd omgeslagen en medegevoerd, zooat het den ongelukkigen vader niet mogelijk was hun enige redding toetebrengen; ook de pogingen later door e ingezetenen der naburige dessa Tjikawoong aangeend, om hunne lijken optesporen zijn vruchteloos geleven.

— Men leest in de *Javasche Courant* van heden:

Van *Bezoekie* 11 Maart wordt gemeld, dat sedert het oorkomen der regens, hoe onbestendig die dan ook ijn, de daarmede in die residentie gewoonlijk gepaard aande koortsen mede zijn uitgebroken. Het getal lijers, zoo onder de europesche als de inlandsche bevoling van *Bezoekie* en *Panaroekan*, is wel niet veel rooter dan in vroegere jaren, maar de koortsen hieen langer aan en komen sneller terug; alleen het egentschap *Probolingo*, waar over het algemeen het limaat gunstiger voor de gezondheid is, maakt daarop ene uitzonderin.g

Alles wordt in het werk gesteld om de ziekte te keer e gaan en den lijders onverwijld geneeskundige hulp te erschaffen. Ook is tot dus verre geen van hen beweken.

— Men leest in de *Samarangsche Courant* van Zaurdag 18 Maart, No. 11.

In den nacht van den 14 dezer, is in de kampong Karang Toerie alhier, brand outstaan, waardoor een zestal bamboezen woningen in de asch zijn gelegd.

Door tijdig aangebragte hulp is het gelukt de brand poedig meester te worden. Eene schade van p. m. *f* 1200 s hierdoor veroorzaakt.

— Op den 14 dezer is in de rivier Boeijaran, drijende gevonden een lijk, hetwelk bleek dat van een avaan te zijn. Daar hetzelve met vele wonden overdekt was, veronderstelt men dat er een moord gepleegd is.

Hetzelve was reeds in een gevorderden staat van ontbinding, waaruit men opmaakt dat het reeds een geruimen tijd in de rivier had gelegen en waarschijnlijk, door de kronkelingen der rivier, bij het afdrijven hier en daar is tegen gehouden.

— In *De Oostpost* van Woensdag 15 Maart, No. 11, leest men:

Sourabaya, 15 Maart. Op gisteren, Dingsdag 14 Maart, werd alhier ter stede het doodvonnis ten uitvoer gelegd, aan den Maleijer *Abdul Brahim*, geboortig van Pontianak, kettingganger in 's Lands boeijen te Soerabaya. Deze hardnekkige booswicht, reeds eenmaal veroordeeld tot dwangarbeid in den ketting en verbanning, wegens moedwillige verwonding, heeft zich op den 2 Februarij 1853 schuldig gemaakt aan moord. Bij gelegenheid van het des achtermiddags te huis komen van het werk, werden de kettinggangers in de boeijen vooraf gevisiteerd. De veroordeelde, die een mes had weten magtig te worden en te verbergen, verzette zich tegen het onderzoek, schreeuwde eensklaps amok, en stak twee personen ter neder doch werd door de schildwacht (een Javaansch soldaat) met de bajonet tot overgave gedwongen. — Bij het voorlezen van zijn vonnis, hield hij hardnekkig vol, dat hij van den moord niets afwist, en wees den pangboeloe af, die hem het laatste gebed wilde laten doen, zeggende, wel zelf te kunnen bidden zonder des priesters hulp. Zooveel brutaliteit in zijne laatste oogenblikken, was dan ook te verwachten van een booswicht van zulk een landaard en herkomst.

ENGELAND.

Londen, 14 Jan. Dingsdag ll. is er te Tivertin, ten gevolge der duurte van de levensmiddelen, een oproer ontstaan. Het gerucht liep dat de pachters al het graan opkochten, om het weder voor een buitengewoon hoogen prijs te verkoopen, en het graauw dreigde openlijk wraak te nemen. Op den marktdag verhaalde men, dat een pachter, *Gill* genaamd, bedorven koren, tegen $8\frac{1}{2}$ schell. het mud verkocht, en hij werd op de straat door eenige woedende vrouwen aangevallen, die zijn koren rondstrooiden. Gelukkig kon hij nog de vlugt nemen in eene herberg, waar hij eenige uren verbleef, doch die hij niet kon verlaten, dan onder het geleide der policie. Krachtdadige maatregelen werden daarop genomen om nieuwe onlusten voor te komen. Een honderdtal personen viel de broodbakkerijen aan, waarop, na het aflezen der bij de wet gevorderde sommatiën, de constapels zich tusschen de menigte wierpen en haar weldra uit een dreven. Zes personen werden gevangen genomen.

Londen, 18 Jan. De *Times*, na een statistiek over de Engelsche zeemagt gegeven te hebben, wijdt vervolgens uit over de officieren, die geroepen zullen worden het bevel te voeren en merkt op, dat het, in geval van oorlog, onmogelijk zal zijn, den staat van zaken en de wijze van bevordering, thans in werking, staande te houden. Ouderdom in dienst is de eenige regel tot bevordering, en een groot aantal zeeofficieren, die het land in de sedert 40 jaren geëindigde oorlogen gediend hebben, belet den voortgang en bevordering der jongeren en ontmoedigt hen. Meer nog, men bepaalt zich niet alleen bij het vereeuwigen der veteranen op de lijst der admiraals, maar men sluit er zelfs de jongere officieren van uit, als zij den voorgeschreven tijd niet op zee geweest zijn, zoodanig, dat lord *Hardwicke*, kapitein ter zee sedert 1823 en een officier van bijzondere verdiensten, onder de schouten-bij-nacht op retraite is geplaatst, omdat hem nog vier maanden ontbraken om zijne zeedienst voltallig te doen zijn.

Ziehier eenige cijfers, die dit alles ophelderen. Sir *Bijam Marten*, admiraal, heeft zoons, die ook admiraals, en kleinkinderen die kapiteins ter zee zijn. Hij zelf werd in 1793 tot kapitein ter zee aangesteld en heeft dus 60 jaren dienst. De lijst van de active dienst noemt 21 admiraals, waarvan de oudste in 1814 benoemd is, na in 1795 tot kapitein ter zee te zijn aangesteld, terwijl de jongste kapitein ter zee werd in 1804, nu een halve eeuw geleden.

Het cijfer der vice-admiraals in dienst beloopt 28, allen van 1805 tot 1810 tot kapiteins ter zee benoemd, zoodat de jongste, reeds vijftig jaren geleden, ter zee voer. De schouten-bij-nacht zijn in aantal 51. Hun deken is sir *Phipps Hornby*, kapitein ter zee van 16 Februarij 1810, en de jongste de schout-bij-nacht *Mo tague Stopford*, die dagteekent van 1825.

Er bestaat dus bij de Engelsche zeemagt geen admiraal die minder telt dan 60 jaren, en de gemiddelde ouderdom van allen beloopt 70 jaren.

BELGIE.

Brussel, 21 Jan. Gisteren middag ten 4 ure hielden de voetgangers met een smartelijk gevoel van nieuwsgierigheid stil, om eene bende van elf kleine dieven voorbij te zien gaan, die door vijf of zes policiedienaars naar de gevangenis werden overgebragt en dezen morgen, werden nog zeven anderen, mede van talrijke diefstallen beschuldigd en gelijk de eersten in den omtrek van de oude markt gevangen, ter beschikking van den procureur des konings gesteld.

De plaatsen, die deze vereeniging van 18 jeugdige boosdoeners, waarvan de oudste nog geen 16 jaren bereikt heeft, bij voorkeur tot het tooneel hunner misdaden maakte, waren de gang van St. Hubert, de zaal der Philharmonie en hare omgeving, de kerk van St. Gudule en die der Redemptoristen in de Magdelena straat. Het hoofd dezer bende, de uitsluitende uitvoerder van al de begane diefstallen, waaraan de 17 anderen slechts min of meer deel genomen hebben, is slechts *acht* jaren oud en heeft zich door zijne stoutmoedigheid en ongeloofelijke behendigheid in het zakkerollen eene soort van vermaardheid onder die kleine ongelukkigen verworven. Op verzoek van den Commissaris van policie heeft hij daarvan proeven gegeven, die iedereen verstomd deden staan en verklaard van een Engelschman daarin onderrigt gekregen te hebben.

De gestolen voorwerpen, ter policiebureau neergelegd, bestaan in portefeuilles, porte-monnaies, beurzen, doeken en anderen, die men gewoon is in den zak te bergen.

FRANKRIJK.

De opperste commissie voor de algemeene tentoonstelling van voortbrengselen van nijverheid en schoone kunsten, die in Mei 1855 te Parijs zal plaats hebben, is, volgens besluit van 24 Dec. ll., zamengesteld als volgt:

Voorzitter: de prins *Napoleon*, neef des keizer; voorts de heeren: *Baroche*, voorzitter van den raad van state, *Elie de Beaumont*, senator, lid van het instituut, *Billault*, voorzitter van het wetgevend ligchaam, *Blanqui*, lid van het instituut, directeur van de opperste handelsschool, *Eugène Delacroix*, lid van de departementale commissie van de Seine, *Jean Dollfus*, manufacturier, *Arlès Dufour*, lid van de kamer van koophandel te Lyon, *Dumas*, senator, lid van het instituut, *Charles Dupin*, senator, lid van het instituut, *Henriquel-Dupont*, lid van het instituut, *de Gasparin*, lid van het instituut, *Grèterin*, lid in den raad van state, directeur-generaal van de douanen en indirecte belastingen, *Heurtier*, lid in den raad van state, directeur generaal van den landbouw en handel, *Ingres*, lid van het instituut, *Legentil*, voorzitter van de kamer van koophandel te Parijs, *Leplay*, hoofdingenieur der mijnen, *de Lesseps*, directeur van de consulaten en van de zaken van handel bij het ministerie van buitenlandsche zaken, *Mérimée*, senator, lid van het instituut, *Michel Cheralier*, lid in den raad van state, lid van het instituut, *Mimerel*, senator, generaal *Morin*, directeur van het keizerlijk conservatoire van kunsten en handwerken, *de Morny*, gedeputeerde bij het wetgevend ligchaam, lid in den hoogen raad van handel, *de la Moskowa*, senator, *de Mouchy*, senator, lid in den hoogen raad van handel, *de Pastoret*, senator, lid van het instituut, *Emile Péreire*, voorzitter van den raad van den zuiderspoorweg, generaal *Poncelet*, lid van het instituut, *Regnault*, lid van het instituut, administrateur van de fabriek van Sèvres, *Salandrouze*, fabricant, gedeputeerde bij het wetgevend ligchaam, *de Sauley*, lid van het instituut, conservateur van het museum van wapenen, *Schneider*, ondervoorzitter van het wetgevend ligchaam, lid van den hoogen raad van handel, *Seillière* (*Achille*), *Seydoux*, gedeputeerde bij het wetgevend ligchaam, *Simart*, lid van het instituut, *Troplong*, voorzitter van den senaat, eerste voorzitter bij het hof van cassatie, lid van het instituut, maarschalk *Vaillant*, groot-maarschalk van het paleis, senator, lid van het instituut, *Visconti*, architect van de Louvre en van den keizer, onlangs overleden.

De commissie is in twee afdeelingen verdeeld: eene der schoone kunsten en eene van landbouw en nijverheid.

De heer *Arlès-Dufour* is secretaris-generaal van de commissie, en de heer *Adolphe Thibaudeau*, oud fabricant, oud-redacteur van de *National* en thans secretaris van de compagnie der wegen van Rouaan en Havre, adjunct-secretaris-generaal.

Buitendien zal de heer *de Mercey*, chef der afdeeling van schoone kunsten bij het ministerie van staat, secretaris bij de afdeeling schoone kunsten zijn, en de heeren *Audigamme*, chef van het bureau van nijverheid, en *Chemin du Pontés*, chef van het bureau van buitenlandschen handel, secretarissen van de afdeeling landbouw en nijverheid. Door een bijzonder besluit is lord *Cowley*, Engelsch gezant te Parijs, tot lid der commissie benoemd.

De leden dezer commissie zijn gekozen uit de twee partijen, die van de bescherming en die van de handelsvrijheid. De eersten zijn altijd tegen de algemeene tentoonstelling geweest, de anderen hebben haar gevraagd; de eersten hebben er altijd naar gestreefd om de vreemdelingen en hunne voortbrengselen buiten te sluiten, de anderen vermeenden, dat men elkander wel moest ontvangen. Tot de eersten behoorden, volgens opgave, in het bijzonder de heeren: *Mimerel*, *Schneider*, *Achille Selkière*, *Dupin*, *Troplong*, *Dumas*, *Billault*; en tot de laatsten de heeren: *Chevalier*, *Blanqui*, *Jean Dollfus*, *Arlès-Dufour* en *Péreire*.

Parijs, 10 Jan. In de ministeriën van oorlog en marine heerscht de grootste bedrijvigheid en de beambten brengen den nacht werkende door. Afgescheiden van de formatie der verschillende legercorpsen, welke werkzaamheid thans bijna geheel geëindigd is, bevestigt het zich, dat de generaal *Bosquet* aangewezen is om naar Algerie te vertrekken, ten einde er de regementen uit te kiezen die bestemd zullen worden voor de Levant. Altijd houdt men staande, dat het contingent van Frankrijk in de ontschepingstroepen 80000 en dat van Engeland 20000 man zal bedragen.

Bayonne, 8 Jan. Heden overleed alhier de heer *Erro*, die zeer afgezonderd leefde, in den ouderdom van 80 jaren. Hij had in Spanje de gewigtigste staatkundige betrekkingen bekleed. In den bevrijdingsoorlog was hij voorzitter van de tegenweer biedende Junta. Na de

---

bosch: hier landde men, en langs een smal voetpad was de Rabbijn weldra in het bosch verdwenen, waar hij al spoedig eene visschershut bereikt had, in welke het gerigt der Joden, het Sanhedrin, in buitengewone gevallen deszelfs vergaderingen hield. De Rabbijn koos deze afgelegene plaats, om geen' den minsten argwaan te verwekken en zijne handelingen voor het oog der Christenen en der onwaardige Joden te verbergen. Toen hij het vertrek binnen trad, was alles reeds gereed om het gewigtige werk aan te vangen. De hut was geheel met zwart laken behangen; de kapittels van den Talmud, in welken de strafwetten verklaard worden, hingen, op wit lijnwaad geschreven, aan den wand; op eene groote overdekte tafel stonden twee koperen armblakers, op ieder van welken tien lichten brandden, en in het midden stond de arke des Verbonds; het vertrek was opgevuld met Joden die, hoewel zacht, allen druk in gesprek waren. Zoodra de Rabbijn verscheen, begonnen allen zich te verkleeden, deden hunne mantels af en stroopten de mouwen tot aan de ellebogen op; toen werd de eene hand met den gebedsriem omwonden, het doosje (*) voor het voorhoofd geplaatst, en het hoofd met het bekende bidkleed bedekt; de Schamasch — bediende — stak de lichten aan, zette de banken regt en wees den Rabbijn de voornaamste plaats. Naast dezen zaten twee Moreinen (*) der Krakauer hoofd Synagoge. Vervolgens plaatsten zich twee Mochiachs (§) een Jeruschalma, (†) acht Dajonimen (⁎) en eenige aanzienlijke leden van het vroom genootschap Chebra Kadischa (‡). De Chazon (⁑) plaatste zich aan eene bijzondere tafel op welke men parkement en schrijfgereedschap zag liggen. Het getal gezamentlijke regters bedroeg drie en twintig; ieder had den Talmud voor zich en zat zwijgend en onbewegelijk. Nu ving de Chazon het gebed aan, en allen vielen in, het gezang van tijd tot tijd met klagend geween en gezucht afwisselende. Toen het gebed geëindigd was, verhief de Rabbijn zijne stem en zeide: „Geëerde Moreinen, voorstanders van het volks Israëls, eerstgeborene zonen *Abrahams*, broederen *Izaäks* en *Jacobs!* Gij zijt geroepen om de Wet van *Mozes* opregt te onderhouden en hare overtreders te straffen, wanneer deze door den eed der aanklagers overtuigd worden. — „Chazon, laat dezelven binnen komen!" — De Chazon stond op, verwijderde zich en kwam een' oogenblik later met twee Joden weder binnen. Nu sprak de Rabbijn: „Trekt uwe schoenen uit en hangt uwe doodskleeden om! Chazon, geef hun lichten!" — De beide Joden trokken hun doodshemd over hunne kleederen aan en ontdeden zich van hunne schoenen. „Kent gij het groot gewigt van den eed?" vervolgde de Rabbijn — „Ja, wij kennen het!" was het antwoord. „De hand Gods treft den valschen aanklager en zijn naam en geslacht zal vergaan als de leugen!" sprak de Rabbijn. „Chazon, schrijf de aanklagten!" Volgens de wet moeten er zes hoofdpunten van aanklagt aangevoerd en bewezen worden, alvorens men den beklaagde in den ban doen en straffen kan.

(*Wordt vervolgd.*)

(*) Het doosje is aan de gebedsriemen bevestigd en bevat vier kapittels op parkement geschreven, vermeldende den uittogt der kinderen Israëls uit Egypte.

(*) Geleerden, doctoren.

(§) Reizende Rabbijnen.

(†) Een vrome Jood, die eene bedevaart naar Jeruzalem gedaan heeft.

(⁎) Joodsche registers.

(‡) Het heilig gezelschap, eene vereeniging van geleerde en rijke Joden.

(⁑) De voorzanger.

herstelling van *Ferdinand VII* was hij opvolgend lid van het regentschap, minister van financien, staatsraad en eindelijk algemeene minister van don *Carlos*, wien hij tot zijn laatste uur getrouw is gebleven.

Parijs. 11 Jan. De *Vœu National* van Metz bevestigt de loopende geruchten omtrent de vermeerdering onzer artillerie. Ook zijn er nog eenige bijzonderheden omtrent het zeewezen bekend geworden. 3 stoomfregatten hebben Toulon verlaten om zich bij het escader in de Levant te voegen, waardoor het onze sterker zal worden dan dat der Engelschen. Ook heeft de minister van marine nog last gegeven tot het zamenstellen van een reserveescader, hetwelk, onafhankelijk van de vloten in de Middellandsche en Noord Zee, bestaan zal uit 14 schepen, waaronder 6 linieschepen en 7 stoomfregatten. De brieven en dagbladen van onze zeehavens berigten, dat alle handelsmatrozen, die reeds 4 jaren gevaren hebben, worden aangeworven, en een hoog geplaatst diplomaat sprak onlangs waarheid, toen hij zeide, dat onder al de Fransche ministers die van de marine, de heer *Ducos*, wel de oorlogzuchtigste is.

DUITSCHLAND.

Het tijdstip van het huwelijk tusschen den keizer van Oostenrijk en prinses Elisabeth van Beijeren, schijnt bepaaldelijk vastgesteld te zijn op den 24 April.

— De *Frankforter Courant* voegt bij zijn No. van den 31 Dec. als buitengewoon bijvoegsel een nummer, van een met vergunning van Z. M. den keizer van Duitschland, *op 31 December* 1753 gedrukt dagblad. Op die dagteekening ontving men te Frankfort tijdingen van Constantinopel van 3 Nov., van Moskou 22 Nov., van Lissabon 24 Nov., van Rome 8 Dec., van Besançon 18, Parijs 21 en Regensburg 22 December.

— Een brief van Weenen van 9 Jan. deelt mede, dat het gerucht als zeer geloofbaar werd aangenomen, dat de bewegingen van de Russen in Klein-Wallachije ten doel hadden, om het grootste gedeelte der Turksche magt naar de uiterste grenzen van de Donausche Vorstendommen te lokken, ten einde op een ander punt den overtogt van den Donau te beproeven. De prins *Gortschakoff* zou, naar men zegt, Bucharest verlaten om zich aan het hoofd dier beweging te stellen, zoodra de versterkingen van de Poolsche grenzen aangekomen zouden zijn.

— De graaf en gravin van Chambord zijn den 9den Januarij te Weenen aangekomen, en aan het paleis van den aartshertog *Maximiliaan* afgestapt. Den 12den zijn zij, na afscheidsbezoeken aan het hof te hebben afgelegd, naar Prag vertrokken, alwaar zij eenigen tijd verblijven en zich vervolgens begeven zullen naar Eisenach bij de hertogin van Orleans en vervolgens naar Engeland. Indien dit bezoek werkelijk plaats heeft, zal het allen twijfel opheffen omtrent het vraagstuk, of die hertogin zich aan de Bourbonsche vereeniging heeft aangesloten. Van al de hooge personen, die den graaf van Chambord anders omringen, vergezelt hem thans niemand en allen zijn te Frohsdorff gebleven.

Volgens de Thuringsche dagbladen was de oudste zoon van de hertogin van Orleans, de graaf van Parijs, op den 7 Januarij ernstig ziek.

— Herhaaldelijk is de tijding eener schikking tusschen de Wurtembergsche regering en den bisschop van Rottenburg aangekondigd [illegible] bestaat er echter omtrent dit onderwerp geen twijfel meer, want men leest dienaangaande in den *Moniteur van Wurtemberg*: »Wij vernemen uit eene echte bron, dat de moeijelijkheden, tusschen de Wurtembergsche regering en den bisschop van Rottenburg over de geestelijke zaken gerezen, geheel uit den weg geruimd zijn''. De *Volkshalle* merkt niet te min op, dat er nog geene sprake kan zijn van eene eindschikking, maar dat de regering en de geestelijkheid slechts overeengekomen zijn over de voorstellen, die aan den Heiligen Stoel onderworpen zullen worden.

RUSLAND.

Odessa, 22 Dec. De bevelhebber van de Russische flotille in het meir Azof heeft een zijner adjudanten naar Sebastopol gezonden, om bevelen te vragen en zijn moeijelijken toestand te doen kennen.

Rusland heeft in dat meir slechts oorlogschepen van klein charter, waarmede niets ernstigs ondernomen kan worden en indien echter die flotille naar Sebastopol terugkeert, laat zij de Russische vestingen langs de oevers van dat meir, die voor dat land van het grootste gewigt zijn, zonder eenige verdediging.

Twee corpsen, ieder van 12,000 man, waren gereed zich te Sebastopol in te schepen, toen aldaar de te Constantinopel, ten gevolge van den zeeslag te Synope genomene schikkingen bekend werden, waarop aan die corpsen tegenbevel is gegeven.

Odessa, 25 Dec. Sedert drie dagen trekken talrijke detachementen Finlandsche matrozen, die zich naar Sebastopol begeven, door deze stad. Zij zijn bestemd om de bemanning uit te maken van vier nieuwe schepen, die op last der regering bewapend worden. De russische vloot in de zwarte zee, die tot dusverre slechts 14 linieschepen telde, zal er dus voortaan 18 hebben. Dit getal maakt het maximum harer sterkte uit. Zes andere schepen dezer vloot, wier nominale sterkte 24 schepen is, zijn buiten staat zee te kiezen.

— Een maatregel, door den Russischen bevelvoerenden admiraal onlangs genomen en die ten allen tijde in dergelijke omstandigheden ten uitvoer wordt gelegd, is verkeerd begrepen. Eigener gezag heeft hij, om alle gedeeltelijke nederlagen te vermijden, zoodra hem de laatste te Constantinopel genomen schikkingen bekend waren, al de zich in de Zwarte Zee bevindende oorlogschepen gelast, zich in de haven van Sebastopol te vereenigen, en aan al de bevelhebbers der zeehavens doen weten den Russischen handelschepen te verbieden tot naderen last zee te kiezen.

Deze zoo geheel militaire maatregelen zijn derhalve geen gevolg van deswege uit St. Petersburg ontvangen bevelen, zoo als men ten onregte heeft willen beweren en kunnen dus in niets eenigen invloed hebben op de nieuwe voornemens en staatkundige bedoelingen van het Russische hof.

Warschau, 4 Jan. Van de drie reserve-divisiën, die het bevel hebben ontvangen om zich onmiddellijk naar de Donausche Vorstendommen te begeven, is er nog slechts eene vertrokken. De twee anderen hebben op het oogenblik van het vertrek tegenbevel ontvangen, waarvan de oorzaak wordt toegeschreven aan de moeijelijkheid om die troepen door anderen te doen vervangen en aan het gevaar, dat er in gelegen is om Polen in de tegenwoordige omstandigheden van troepen te ontblooten.

St. Petersburg, 12 Jan. De heer *de Raget* is alhier aangekomen als de overbrenger van eene Fransche cathegorische nota, die te gelijkertijd met eene Engelsche van denzelfden aard, is aangeboden.

De ministerraad raadpleegt over die nota's, doch heeft zijn antwoord nog niet vastgesteld.

Algemeen is men echter van oordeel, dat het instevenen der Zwarte zee door de vereenigde vloten door den keizer als eene daad van vijandelijkheid word beschouwd en het openbaar gevoelen is zeer tegen Engeland en Frankrijk verbitterd.

Odessa, 28 Dec. Wij kunnen omtrent de zamenstelling van het personeel der Russische vloot in de Zwarte zee de volgende mededeelingen doen.

Opperbevelhebber over de gansche magt, zoo te land als te water, de admiraal *Menchikoff*, adjudant des keizers.

Opperkommandant der zeemagt, onmiddelijk onder zijne bevelen, de admiraal *Berch*; chef van den algemeenen staf, de vice-admiraal *Kerniloff*, hebbende tevens ter beschikking, waar de dienst zulks vergen zal, de schouten-bij-nacht *Vegopoulo* en *Motline*.

De zeemagt bestaat uit 18 linieschepen en 12 fregatten, uitmakende de 4de en 5de divisie, ieder verdeeld in drie brigades, 4de divisie 1ste brigade kommandant de schout-bij-nacht *Novosselskij*; 2de brigade de schout-bij-nacht *Voukotetch II*; 3de brigade de schout-bij-nacht *Messer*. 5de divisie, kommandant de vice-admiraal *Nakhimof I*; 1ste brigade de schout-bij-nacht *Jourakim I*; 2de brigade de schout-bij-nacht *Sinistque*; 3de brigade de schout-bij-nacht *Wulff*.

Iedere brigade is zamengesteld uit drie linieschepen en twee fregatten. De bemanning van elk linieschip is nominaal 1000 man.

Afgescheiden van die zeemagt heeft Rusland in de Zwarte zee nog een zeker aantal kleinere vaartuigen, als corvetten, brikken, advies-stoomjagten, enz.

De gouverneur van Sebastopol is thans de vice-admiraal *Lermantoff*, de militaire kommandant de vice-admiraal *Staukowitch* en de tweede militaire kommandant de vice-admiraal *Rogoulin*.

— Volgens berigten in de *Daily-News* voorkomende, is door de Russische regering reeds bij alle maatschappelijke standen een beroep gedaan tot erlanging van geldelijke bijdragen, ten einde de worsteling in het belang van het orthodoxe geloof te kunnen volhouden. Dit beroep gelijkt zeer veel op een last en door den invloed der geestelijkheid hoopt men, langs dien weg, eene belangrijke som te verkrijgen, die ter beschikking van den Czaar gesteld zal worden.

ITALIE.

Piemont heeft op het punt gestaan, een oorlog à la Vendée te zien uitbreken. De onlusten in de bergachtige provincie Aoste waren, naar men zeide, gestild. De bisschop, de intendant, de syndic van Aoste en de graaf *Crotti*, de oproerlingen te gemoet gegaan zijnde, hadden er in mogen slagen om hen de wapenen te doen nederleggen. Edoch de *Armonia* bevat een brief, die [illegible]

»Zoo op het oogenblik berigt men mij'' wordt daarin gezegd, »dat de boeren, om niet te Aoste met geweerschoten ontvangen te worden, te Villefranche de personen, die hen waren gaan bevredigen, dat is te zeggen, den bisschop, den intendant, den syndic en den graaf *Crotti*, als gijzelaars hebben aangehouden. Zij willen tot Aoste doorgaan, vervolgens Sardinie in en tot Turijn voortrukken, om werkdadige veranderingen aan den koning te verzoeken.''

Het aantal der opstandelingen bedraagt 4000. Echter moet men in aanmerking nemen, dat de thans heerschende, strenge koude weinig geschikt is om het veld te doen houden, en het daarom wel voldoende zal zijn, hen in de eene of andere vallei te blokkeren.

NOORD-AMERICA.

— Uit America zijn de ontvangen tijdingen weinig in getal en van gering belang. De minister van financien der Vereenigde Staten had bekend gemaakt, dat hij tegen 1 Junij 1854 staatsschuldbrieven ten bedrage van 7 millioen dollars wilde aflossen. Het rapport betreffende het tusschen America en Groot-Brittannië te sluiten tractaat zoude bij den senaat worden ingeleverd, als wanneer men hevige beraadslagingen te gemoet zag.

— Het gouvernement wil geene nieuwe onaangenaamheden wegens het veroveren van zuidelijk Californië door eene bende flibustiers uit San-Francisco. Het had met de uit New-York naar Californië vertrokken stoomboot instructien willen medegeven (doch de boot was reeds vertrokken) om de gelukzoekers te doen gevangen nemen en hen naar Californië te brengen, ten einde hun verdiende loon te ontvangen. Men vreest nu, dat *Santa Anna* hen zal in handen krijgen en straffen, waardoor alle Californiers in woede zullen ontsteken en een tweede oorlog met Mexico kan ontstaan. Het is te hopen, dat de Washingtonsche regering er in moge slagen, om *Santa Anna* in het bloedvergieten te stuiten.

— Te Cincinnati had een geducht oproer plaats gehad ten gevolge der bedreiging van eene bende Duitschers, die den pauselijken nuntius Bedini wilden vermoorden. Het gelukte der policie niet eerder het rumoer te stillen dan nadat onder den woesten hoop gevuurd was, waardoor zes personen het leven hebben verloren.

— Op 26 Dec. had te New-York wederom een allervreeselijkste brand plaats gegrepen, waardoor eene schade, ten beloope van meer dan 1,000,000 dollars, was te weeg gebragt. De brand ontstond in een magazijn in Fronstreet en breidde zich uit naar de beide zijden dier straat, ten gevolge waarvan zes gebouwen met al hunnen voorraad in de asch werden gelegd. Het ergste van allen is, dat ook het colossale nieuw gebouwde clipperschip *Great Republic*, alsmede de schepen *White Squall* en *Walker*, met hunne kostbare ladingen, eene prooi der vlammen werden.

— De vroegere gelukzoeker graaf *Raousset de Boulbon* is benoemd geworden tot kolonel bij het Mexicaansche leger en gouverneur van de provincie Sonoro.

— In de Vereenigde Staten van Noord-America kan het genoegen van een gestolen kus, gelijk uit een daar verschijnend blad blijkt, zeer duur te staan kom[...] Te Boston is namelijk onlangs een heer, die aan [...] lust geen weerstand kon bieden, om eene dame on[...] hoeds te kussen, op eene ingeleverde klagt van haar [...] een regterlijk vonnis veroordeeld tot eene schadelo[...]stelling van 15 dollars aan de preutsche dame. Di[...] de hoogste taks, welke dit artikel in de Vereeni[...] Staten tot dusver gegolden heeft, daar volgens vroe[...] tauxatien der vrederegters te New-York een kus gewo[...]lijk op 5, en te New-Orleans zelfs slechts op 3 dol[...] geschat is.

— Nabij Acapulco in Mexico waren zeer rijke zil[...] mijnen ontdekt.

— De *New-York Herald* van den 25 Dec. deelt [...] berigt mede, dat de Americaansche regering de wa[...]schuwing had ontvangen, dat er binnenkort eene [...]duchte expeditie uit New-York en New-Orleans n[...] Cuba zoude vertrekken, met het doel om de onafh[...]kelijkheid van het eiland te proclameren. Er was be[...] gegeven om hen, die men geloofde de hoofden der [...]peditie te zijn, in hechtenis te nemen; men hield [...] er evenwel voor, dat de maatregelen van het gouv[...]nement te laat zouden komen om de geheele exped[...] het uitzeilen te beletten.

— De Liverpoolsche pakketboot *Staffordshire* is [...] 30 December op Blind-Rock, op de hoogte van Hali[...] gestrand. De kapitein *Richardson* en 180 passag[...] zijn daarbij omgekomen; de eerste en tweede luitena[...] benevens 30 andere personen zijn gered. De lading [...] geheel verloren.

ZUID-AMERICA.

Terwijl de kapitein-generaal van Cuba verklaa[...] den slavenhandel op het eiland te zullen weren, gaf [...] tevens magtiging, om vrije Indianen, Aziaten of Sp[...]jaarden als arbeiders in te voeren.

— Luidens berigten uit Havana, was de vorige gou[...]generaal naar Spanje vertrokken; gedurende zijn [...]derhalfjarig bewind moet hij eene som van ruim 1,000,[...] dollars hebben bijeengegaard.

— Volgens den *New-York Herald* waren in de Ca[...]bische Zee nieuwe guano eilanden ontdekt; reeds wa[...] verscheiden schepen met volle ladingen in de Ve[...]nigde Staten teruggekeerd.

Ingezonden Stukken.

Bessemer's Patent-Suikerrietpers.

(*Vervolg en slot van N°. 22*).

De suikerriet-pers en hare werking thans beschre[...] hebbende, zoo wil ik nu aantoonen hoe de gebreken bi[...] cylindermolens opgesomd, bij dit werktuig vermeden w[...]den. De aan beide zijden schadelijke, ongelijke drukk[...] die de cylindermolen op rietstokken van verschille[...] doorsneden uitoefent, wordt door de suikerpers ge[...] uitgesloten, want daar de stampers, bij iederen slag [...] zelfden afstand afleggen, en de massa riet in de buize[...] weêrstand biedende ligchaam daarstelt, zoodat de [...] te loopen afstand onder dezelfde drukking wordt a[...]legd, zoo volgt, dat iedere rietstok, om het even [...] zijn diameter zij, de massa in de buizen voortstuwe[...] steeds dezelfde drukking zal ondervinden; het ee[...] [illegible] dikke rietsto[...] de buis komt, de geheele massa in de buis iets sne[...] zal voortgedreven worden dan door een dunneren r[...]stok, daar de ledige ruimte tusschen deze en het [...] in de buis in het eerste geval kleiner zal zijn. Ve[...] worden bij deze pers de geledingen niet aan die gr[...] en vermeerderde drukking, zooals bij den cylinder[...]len opgemerkt is blootgesteld, daar zij wegens ha[...] meerdere hardheid in de zachtere deelen der omligge[...] rietstokken even zullen indringen, en, ofschoon de [...]sing groot genoeg is om het sap uit de cellulaire m[...] te verdrijven, zoo is deze toch niet belangrijk ge[...] om schadelijke zelfstandigheden uit de geledingen [...] bast met het suikersap te vermengen.

Ook met betrekking tot den tijd, gedurende wel[...] het riet aan drukking is blootgesteld, levert deze [...]kerpers groot voordeel op; bij deze toch wordt ge[...]rende $2\frac{1}{2}$ minuten drukking op elk gedeelte riet ui[...]oefend, d. i. 300 malen langer dan bij den cylind[...]molen. Door proeven heb ik bevonden, dat een riet[...] van een gemiddelden diameter, aan de drukking in [...] buizen blootgesteld, slechts $\frac{1}{8}$ Eng. duim in de len[...] der buizen beslaat, zoodat, wanneer de stamper 60 sla[...] in de minuut doet, en wanneer het uitgeperste riet [...] Eng. duimen in de lengte der buizen kan beslaan, [...] gedeelte riet 2 minuten en 24 seconden tijd noodig h[...] om aan het einde der buis te komen en uitgedreve[...] worden. Deze *doorgaande* (blijvende) drukking, sch[...] betrekkelijk gering, veroorzaakt dat al het sap uit [...] riet uitgeperst wordt, terwijl bast en geledingen da[...]bij niet vermorseld worden.

Kan eene slechte regeling der kracht der cylind[...]molens een bron van groot verlies zijn, zoo zal het d[...]delijk zijn dat die *gebreken* bij het gebruik van [...] suikerrietpers niet bestaan, daar de werking der p[...] geheel afhankelijk is van de wrijving van het riet [...] de buizen. Noch door willekeur, noch door toeval k[...] het riet aan eene te *geringe* of aan eene *onbehoor*[...] *groote* drukking blootgesteld worden.

Ik vertrouw dat door deze beschrijving, de bijz[...]dere wijze van werking van de Suikerrietpers, [...] voordeel van het sap dadelijk in den defecatietoe[...] te verwerven, en om het ampas als eene geschi[...] brandstof te bekomen, duidelijk zullen zijn. Op[...] echter deze bewerkingen door de proef bewezen z[...]den zijn, voor ik deze beschrijving publiceerde, [...] heb ik het niet ondienstig geacht om eene Suikerri[...]pers met daarbij behoorend stoomwerktuig in mijn [...]gen établissement in Londen op te rigten. Het suik[...]riet voor de proeven benoodigd is van Madera verk[...]gen, en was bij de aankomst in eenen vrij voldoen[...] staat. De hoeveelheid sap welke ik met de klein[...] mijner persen verkregen heb, bedroeg ruim 600 i[...] gallons, d. i. 2,726 Ned. kan, per uur; het sa[...] zeer weinig gekleurd en met geene kleine stukjes [...] verontreinigd; maar de belangrijkste uitkomst bij [...] proeven verkregen is de hoeveelheid, in procenten [...] het riet, bekomen sap.

Bij de eerste proef, onmiddellijk bij de aankomst [...] eene kleine hoeveelheid riet bewerkstelligd, wer[...] meer dan 80% sap verkregen: bij eene volgende pro[...]

BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Woensdag 22 Maart 1854, No. 23.

gedaan op rietstokken, die reeds 4 maanden te voren gesneden waren, bekwam ik 73 3/4%; en bij eene proef in het openbaar verrigt, toen het riet in eenen nog meer bedorven staat, ja bijna rottende was, verkreeg ik toch nog 65 1/2%. Op dit punt, de procentsgewijze vermeerderde hoeveelheid bekomen sap, wilde ik de aandacht van den suikerfabricant vestigen: immers daarvan zal zijn verlies of groote winst voornamelijk afhangen; dit wil ik nader toelichten.

Ondersteld eene suikerfabriek, die bij een gemiddelden oogst 550 vaten of elke andere maat suiker levert, wanneer de gebezigde cylindermolens 55 pCt. (3) sap, dat ruim genomen is, uit het riet persen.

Nu wordt de suikerrietpers aangewend, en eene gemiddelde hoeveelheid van 80 pCt. sap bekomen; ondersteld dat het riet gemiddeld van dezelfde qualiteit is, dan zal de oogst in eens tot 800 vaten of elke andere maat stijgen, d. i. er zal 45 pCt. meer suiker verkregen worden, welke niet zooveel meer jaarlijksche uitgaven zullen veroorzaken.

Vooreerst zullen wij aannemen, dat de huur van den aanplant. of liever de intrest van het daarin gestoken kapitaal, de kosten van handen- en veearbeid, van ondergrondsdrooging (drainage) zoo die toegepast wordt, het algemeen onderhoud van waterleidingen, wegen, zoowel als alle uitgaven voor het *den landbouw betreffende* gedeelte, het snijloon en het transport van het riet medegerekend, en ook het werkloon en de algemeene uitgaven voor den molen, juist dezelfde zijn, of het riet 55 dan wel 80 pCt. sap afwerpt. (4). Alleen de daarop volgende bewerkingen, om het sap in suiker te hervormen, zullen onkosten veroorzaken, die in verhouding tot de grootere hoeveelheid bekomen suiker staan. Maar zoo dan het verdampen van het meerdere sap, eene vergrooting van personeel in gelijke rede in het kookhuis vordert, zoo zal de besparing aan brandstof en aan arbeid bij mijne suikerrietpers en bijbehoorende werktuigen, die het ampas zelf verwijderen, droogen en tot aan de vuurhaarden brengen, misschien aan de bovengenoemde toename van onkosten equivalent zijn. De transportkosten van het meerdere product naar de plaats van inscheping of verkoop, behoeven, naar mijn oordeel, hier niet in rekening gebragt worden.

Maar al gaat die meerdere productie ook met eenige meerdere onkosten vergezeld, ik houde mij toch overtuigd, dat het groote voordeel, bij het gebruik van mijne suikerrietpers bekomen, algemeen erkend zal worden. Zij, wier belang (of liever ondersteld belang) het is, om de invoering van dit nieuwe werktuig in de suikerkolonien te voorkomen, zullen waarschijnlijk op sommige van de feiten die ik aangetoond, onderstellingen die ik gemaakt heb, [illegible] te bewijzen, dat sommige [illegible] niet één punt opzettelijk overdreven, en zelfs niet eens al die voordeelen in rekening gebragt, die de pers zoo onwedersprekelijk oplevert, toen ik beweerde, dat met haar, onder dezelfde onkosten, 45 pCt. meer sap dan met den cylindermolen kan bekomen worden. Ik heb immers niet in rekening gebragt de meerdere hoeveelheid bekomen siroop, die toch waarde heeft als men die wilde verwerken; ik heb onaangeroerd gelaten het voordeel, verkregen door het sap te verwarmen op het oogenblik dat het uit het riet geperst is, bijna zonder aanraking der lucht, en dat zonder eenige moeite of omslag; ik heb geen acht geslagen op de wittere kleur van de verkregen suiker, een gevolg van de grootere zuiverheid van het sap; ik heb niet opgeteekend de besparing aan jaarlijksche reparatiekosten van de suikerpers, die veel minder zullen beloopen dan die aan den cylindermolen met zijne veel zamengestelder machinerie enz. Alle deze posten, vereenigd met eenige anderen, welke op te noemen ik hier niet noodig acht, oefenen gezamenlijk hunnen invloed uit op het punt van spaarzaamheid; maar daar zij onbestemd zijn acht ik het beter dat zij in die berekeningen niet opgesomd worden, overtuigd als ik ben, dat zij aan den onbevooroordeelden fabricant bekend zijnde, zullen medewerken om hem mijne pers, beter dan elke door mij gemaakte schatting, te doen waarderen.

Ten slotte nog één punt, waarop ik de opmerkzaamheid van het publiek wilde vestigen, dat is, de prijs door mij bepaald, waarvoor de pers geleverd kan worden, zoodanig, dat terwijl een behoorlijk en billijk voordeel door mij als gepatenteerde genoten wordt, echter in geenen deele het voor machinerie disponibele kapitaal van den planter overschreden wordt. Men zal toch opmerken dat een cylindermolen met stoommachine en verderen toestel van den meest onverschilligen fabricant, niet voor minder geld wordt bekomen, terwijl de beste fabricanten eenen veel hoogeren prijs vorderen. Maar om eene juistere vergelijking te maken, moeten niet alleen de prijzen in Europa gekend worden, maar ook wat de beide werktuigen, in de fabrieken opgesteld, gereed om dienst te doen den fabriekant zullen te staan komen. Vooreerst, daar mijne pers No. 3 slechts 14 1/2 ton weegt, en de cylindermolen met machine volgens de verbeterde zamenstelling van Robinson en Russell van hetzelfde vermogen, 40 ton, zoo zal alleen de vrachtprijs naar sommige koloniën *f* 1000 à *f* 1500 (thans door de hooge scheepsvrachten nog meer) verschillen; vervolgens is het geene onbelangrijke zaak dat de door de binnenlanden naar de fabrieken te vervoeren machine 25 1/2 ton minder weegt: eindelijk zullen de hooge uitgaven voor de fondamenten en verdere opstelling van een cylindermolen met stoom-machine, op eenen gewoonlijk alluvialen of moerassigen bodem, bij de suikerrietpers geheel vermeden worden; want terwijl pers en stoomwerktuig één geheel vormen, op één en hetzelfde fondament, en de heen en weder beweging van den stamper niet de minste neiging tot eenige beweging in den toestel zelf veroorzaakt, zijn bij den cylindermolen de kracht aanbrengende toestel en de cylinders geheel van elkander afgescheiden, zoodat wanneer de steunpunten van deze laatsten slechts een weinig waggelen of zich verplaatsen, de getande raderen weldra niet juist meer in elkander vatten, waarna niet zelden het verbreken van den molen dra het gevolg is. Niemand kan met meer kennis van zaken op dit bijzondere punt, zoo voordeelig in de toepassing, uitspraak doen, dan *John Scott Russell*, zoowel wegens zijne algemeen erkende bekwaamheden, als door dat de firma *Robinson* en *Russell* vele pogingen in het werk heeft gesteld om dit op den cylindermolen toe te passen. De door hen uitgevonden Patent combined mill, is de beste getuigenis van hunne overtuiging omtrent het nut dat er in gelegen is, dat beweegkracht en weerstand op één funderingsonderstel geplaatst zijn. Zij zijn hierin geslaagd, maar prijs en gewigt van den molen zijn met 40 pCt. verhoogd. Ik heb dit doel bij mijne pers verkregen, door de *beide* tot *ééne* machine te verbinden, zoodat sommige noodzakelijke deelen van de pers hunne dienst aan de stoommachine bewijzen en omgekeerd. De heer *Russell* door de »Society of Arts" tot lid van het wetenschappelijk comité benoemd, om de werking van de suikerrietpers op riet, van Madera aangebragt, te onderzoeken, na welk onderzoek de groote gouden medaille van het genootschap aan den uitvinder toegekend werd, sprak bij de overhandiging van het eermetaal het genootschap dus aan: »de nieuwe suikerrietpers van *Bessemer* heeft de verdiensten dat een even nieuw als schoon grondbeginsel in hare werking is toegepast, daar èn *gewigt* èn *zamengesteldheid* (*compliciteit*) zeer verminderd zijn, zoo is voor een groot gedeelte, de *grootste hinderpaal* tot verbetering van machinerie in de koloniën in de keerkringen, dat is, het *bezwaarlijke transport* opgeheven." Duidelijker kon hij wel niet te kennen geven, hoeveel waarde *hij* aan deze bijzondere eigenschappen van de suikerrietpers hechtte.

Eindelijk is de eenvoudigheid der pers oorzaak, dat hare oprigting ook zeer gemakkelijk is: geene kostbare deskundigen worden daartoe vereischt, want, daar alle zamenstellende deelen klaar en van pas gemaakt zijn op den sap- of defécatiebak, zoo wordt er in de kolonie niets meer gevorderd, dan dat alle deelen op hunne respectieve geteekende plaatsen gesteld en vastgeschroefd worden, een werk van hoogstens 2 à 3 dagen.

Ten einde de suikerfabricanten bij hunne bestellingen te gemoet te komen, zoo heb ik de persen van *vijf* verschillende afmetingen doen vervaardigen, waarbij ik nog eenige bijkomende zaken gevoegd heb. Want ofschoon, zoo als uit het bovenstaande kan blijken, ik eene vereeniging met de stoommachine verkies, zoo kan ook de pers door elke andere *direct* aangebr[illegible] [illegible] even goed als de cylindermolen in [illegible] gebragt worden, b. v. door wind- of waterkracht, maar om misverstand te voorkomen, acht ik het noodig mede te deelen, dat wegens het bijzondere verband tusschen stoommachine en pers, een groot gedeelte van de machinerie, die eigenlijk tot de stoommachine betrekking heeft, moet behouden worden, wanneer andere bronnen van kracht worden gebezigd, en dat alzoo slechts eene kleine prijsvermindering bij het niet bezigen van stoom kan plaats hebben, daar de getande raderen, in die gevallen onontbeerlijk, de prijs genoegzaam tot dezelfde hoogte doen rijzen; plaatselijke omstandigheden kunnen hierin natuurlijk eenige veranderingen vorderen.

Tot nu toe zijn de prijzen 20 pCt. lager gesteld dan in de volgende opgave is medegedeeld, welke prijsvermindering men echter geen plan heeft vol te houden, daar er nu een genoegzaam aantal bestellingen zijn ontvangen, om de gereede invoering van de suikerrietpers in de kolonien te verzekeren.

In het volle vertrouwen omtrent de waarde dezer uitvinding, met het oog op het tijdstip dat deze pers eene schoone plaats in de rei der bestaande werktuigen zal ingenomen hebben, en dat de fabricanten de voordeelen zullen genieten van hare aanwending, worden deze aanteekeningen gesloten, in welke, volgens overtuiging, voldringend aangetoond is, dat de suikerfabricant, bij de *eerste bewerking*, die het riet ondergaat, *weinig minder dan* 50 *pCt.* (5) *van zijn jaarlijksch product verliest, door het gebruik van ongeschikte en gebrekkige werktuigen, als de cylindermolens zijn, te blijven aankleven.*

Schaal van Afmetingen, Capaciteiten en Prijzen
van
BESSEMER'S PATENT SUIKERRIET-PERS,
vereenigd met stoommachines van de vereischte kracht, zonder ketels.

No. 1. 13 Eng. voet lang, 3 voet 6 duim breed, gewigt 7 ton, 8 paardenkracht, levert 600 Imp. gallons (6) in het uur.......................600 P. Sterling.

No. 2. 15 Eng. voet 3 duim lang, 4 voet 9 duim breed, gewigt 10 1/2 ton, 12 paardenkracht, levert 900 Imp. gallons in het uur.............800 P. Sterling.

No. 3. 17 Eng. voet lang. 6 voet breed, gewigt 14 1/2 ton, 16 paardenkracht, levert 1200 Imp. gallons in het uur..........................1000 P. Sterling.

No. 4. 20 Eng. voet lang, 7 voet breed, gewigt 20 1/2 ton, 24 paardenkracht, levert 1800 Imp. gallons in het uur..........................1400 P. Sterling.

No. 5. 22 Eng. voet 6 duim lang, 8 voet breed, gewigt 26 ton, 32 paardenkracht, levert 2400 Imp. gallons in het uur.......................1800 P. Sterling.

Agenten: de Heeren *Cruikshank en Cromartie*, Londen, No. 11, Great St. Helen's, Bishopsgate.

(3) In het 7de rapport van »the parliamentary committee on sugar and coffee planting» pag. 259 vind ik eene memorie, gedagteekend: »colonial laboratory, George Town, 3 Febr. 1848» van Dr. John Schier, agricultuurchemist, die, over suikermolens handelende, zegt: »uit ontelbare proeven op verschillende fabrieken verrigt, heb ik de overtuiging erlangd, dat de gemiddelde hoeveelheid bekomen sap geene 45 pCt. van het riet te boven gaat..... De eerste en voornaamste van alle verbeteringen in de suikerfabricatie schijnt mij toe te zijn, dat men tracht eene grootere procentsgewijze hoeveelheid sap, met betrekking tot het gebezigde riet te verkrijgen.»

(4) Dit zal op Java verschil opleveren, daar de planter hooger betaald wordt, naarmate van een gegeven stuk grond meer suiker wordt verkregen.

Dr. C.

(5) »Algemeen genomen, zegt de Heer E. A. van Vloten, op pag. 81 van zijne brochure: *de mededinging tusschen de beetwortel- en riet-suikerproductie*, over alle de tropische gewesten, waar de uitpersing door de zoogenaamde suikermolens geschiedt, wordt volgens het gevoelen der meeste deskundigen, thans niet meer dan de helft van het gewigt van het suikerriet, dus 5/9 van het sap verkregen, zoodat 4/9 daarvan in het riet achterblijven." Volgens dit beweren, zouden 80 pCt. van de hoeveelheid verkregen sap verloren gaan.

Dr. C.

(6) Een Imperial gallon staat gelijk met 4,54 Ned. kannen.

Dr. C.

Scheepsberigten.

Straat Sunda doorgezeild.

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van.	Datum.	Naar.
Maart	14	Engelsch	Woodland Castle	Barcley	Singapore		Liverpool.
»	18	»	Cornwall	Dawson	Hongkong	20 Febr.	Port-Philip.
»	—	»	A. L. Johnston	Franclyn	Singapore	8 Maart	»
»	19	Nederlandsch	Wassanaar	Hofste	Batavia	17 »	Amsterdam.
»	—	»	H. Leduma	Lammerse	New-Castle	5 Nov.	Singapore.
»	16	Engelsch	Chamois	J. Manghan	Batavia		Mauritius
»	19	Nederlandsch	Walcheran	Urhnest	»	16 Maart	Amsterdam.
»	20	»	Koning Willem II	Blackhert	»	— »	Rotterdam.

Aangekomen Schepen te *Batavia.*

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van.	Datum.	Agenten.
Maart	18	Nederlandsch	Banca	B. C. ten Ham	Melbourn	7 Febr.	G. Suermondt & co.
»	20	Pruisch	Salvadore	A. Glaser	»	6 »	Bahre en Kinder.
»	—	*Z. M.*	st. Celebos	lt. t/z. 1 kl. F. L. Geerling	Sambas	18 Maart	
»	—	Nederlandsch	Neêrlands Indië	L. M. Delcliseer	Sydney	21 Jan.	Tiedeman en van der Burg.
»	—	» »	st. Banda	Schmidt	van de Oost		B. Kopersmit en co.

Vertrokken Schepen van *Batavia.*

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar.
Maart	19	Nederlandsch	de Arend	L. Hees	Samarang.
»	—	Nederl. Indisch	Ellen	J. C. Lebert	»
»	—	» »	Batavia	Tan Ingiek	Pecalongan.
»	—	» »	Jadul Kariem	Said Atas	Soerabaya.
»	20	Nederlandsch	Henriette	J. van Loenen	Amsterdam via Soerabaya.
»	—	»	Proteus	L. van Wagtendonk	Nederland via Pecalongan.
»	—	Fransch.	Dambiat	Blanchard	om de West.
»	21	Engelsch	Bell	W. Forsayth	Manilla.

In lading liggende Schepen te *Batavia.*

Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsch	Palembang	J. Hoekstra	Nederland.	de Weerdt, Ruyl en co.
»	Abel Tasman *	J. Hensing	Nederland.	»
»	Luit. Adm. Stellingwerff	Mispelblom Beyer	Nederland.	Kreglinger, Dummler en co.
»	Lewe van Nijenstein *	R. H. Borchers		»
»	Jan Pieter Zoon Koen *	J. Verloop		B. Kopersmit & co.
»	Jacob Cats *	J. Koning		»
»	Vier Gebroeders *	C. Vonck		»
»	Banca	B. C. ten Ham	Pamanoekan	G. Suermondt en co.
»	Neêrlands Indië	L. Delcliseer		Tiedeman en van der Burg.
»	Jacoba Helena *	J. M. Pfeil	Rotterdam via Soerabaya	Haager en Schuurman.
»	Gebroeders	B. G. Flik		Maclaine, Watson en co.
»	Zes Gezusters	G. H. Ruhaak		»
»	Gertrude	J. Lourens	Nederland	Reynst en Vinju.
Nederl. Indisch	Fastas Bandjermassing	Sarief bin Hoesien		D. N. Buijs en Co.
» »	Segaffie	Sech Oemar Orakem	Banka.	Coulster
» »	Al Aloewie	Sech Oemar Bafadel	»	»
» »	So-ootban	Sech Moch. Banseer	Samarang en Soerabaya.	»
Engelsch	Thames	Griffith	Sydney	Hunter, Houghton & Co.
Noorw.	America Packet	Lous	Falmouth	Bahre en Kinder.
Pruisch	Salvadora	A. Glaser	Akyab	»

De Nederlandsche Particuliere Schepen zijn aangeduid met een*.

Aangekomen Schepen te *Samarang.*

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Maart	9	Ned.	Dorothea Henriette	D. Smit	Tagal.
»	12	N. I.	Maas Dennok	Abas	Singapore.
»	13	»	st. Banda	Schmidt	Batavia.
»	—	Ned.	Johanna Catharina	Hijelm Ström	Indramayoe
»	—	N. I.	Jenoer	Said Sahak	Palembang.
»	15	Fr.	Amable	E. Baudry	Batavia.
»	—	N. I.	Sie Banjak	Daeng Malimpo	Pontianak.

Vertrokken Schepen van *Samarang.*

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Maart	9	Ned.	Echo	D. Kuyper	Nederland.
»	11	N. I.	Jane Serena	C. Brodie	Soerabaya.
»	—	»	Fathool Hair	Said Hassan	»
»	13	»	Justina	M. P. Deibel	Singapore.

In lading liggende Schepen te *Samarang.*

Vlag.	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Bestemming.*	*Agenten.*
Nederl. Indisch	Fidha Rachman	Sech Bilfagie		
» »	Hap Heen	Naridin		
» »	Fathal Karip	Ketik		
» »	Maas Dennok	Abas		
» »	Jenoer.*	Said Sahab.		
Nederlandsch	Madura	T. Draijer	Nederland	Dorrepaal en co.
»	Pollux	J, Kooij	»	»
»	Wildeman	van den Sprenckel		»
»	Macao	Hoffman	Rotterdam	»
»	Johanna Catharina	C. A. Hijelm Strom		»
»	Laura en Adele	Swart	Nederland	J. Knagge en co.
»	Holland	Meinders	»	MacNeill en co.
»	Margaretha Johanna	M. Schou		»
»	Dorothea Henriette	D. Smit	Nederland	van den Broek en Veeckens.
Fransch.	Amable.	E. Baudrij.		»
Siam.	Herrowijn	Tio Tam		
Bremer	Auguste	G. C. Laugenberg	Nederland	B. Kopersmit en co,

Aangekomen schepen te *Soerabaya.*

Datum.	*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Van*
Maart 10	Ned.	Zeemanshoop	D. Duinker	Sydney.
» 12	N. I.	Little Tot.	Katjoong	Passoeroean.
» 13	»	Goansien	Liem Tianghok	Grissee.
» —	Ned.	Twee Godfrieds	W. C. Brandligt	Australie
» 14	N. I.	st. Banda	Schmidt	Batavia.

Vertrokken schepen van *Soerabaya.*

Datum.	*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Naar*
Maart 10	N. I.	Pakis	Tan Honggoan	Balie (Amp.)
» 12	Ned.	Whampoa	H. Kramer	Nederland.
» —	N. I.	Abdul Hassim.	Said Alkadrie	Sam. v. Sum.
» —	»	Alnoer	Sech Baharmoes	Bat. v. Sam.
» 13	Ned.	Maria	van Wijk	Nederland.
» 14	»	st. Vesuvius	lt. t/z. 1 kl. Matthijsen	k.st. o. d. O.
» —	N. I.	Almansoor.	Sarif Yahia	Pecalongan.
» —	»	Sayan Maschkoor.	Moh. Amin	Banjermass.

In lading liggende Schepen te *Soerabaya.*

Vlag.	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Bestemming.*	*Agenten.*
Nederlandsch	Willem I	J. J. Niedfeld	Nederland	Fraser Eaton en co.
»	Zeeland	F. de Winter	»	P. Kervel en co.
»	Generaal Baron van Geen	G. Rotgans	»	Ruyl, Cramer en co.
Nederl. Indisch	Kiem Sansing.	Tjoa Kow.	Balie	Gezagvoerder.
» »	Fathool Wahap	Said Segaf.	Balie	»
» »	Alfulk	Sech Baradja	Banda	Sech Awal Baboe Said.
Fransch.	Louis	P. L. Tahet	Nantes	Fraser Eaton en co.

AANGEKOMEN PASSAGIERS.

Met het Fr. schip *Damblat:* de heeren *Lambert.* — *Teillart.*

VERTROKKEN PASSAGIERS.

Met het N. I. schip *Kas Balgair:* de heer *J. C. Carter.*
Met het Nodi schip *de Arend:* de heer *A. J. van Delden.*

Handelsberigten.

Aan- en Uitvoer te Batavia *van den* 18 *tot en met den* 22 *Maart* 1854.

AANVOER.

Van Indramaijoe per praauw Sampan gez. Lawee.
252 pic. rijst. 4 ps. led. kisten. *Tjo Eng.*

Van de Lampongs per praauw Tjemplong gez. Hadjie Mahamat.
35 pic. zw. peper. 4 do. witte dammer. 6 do. zw. do. 15 ps. houtwerk. *f* 620 recepissen, *Gezagv.*
$38^{50}/_{100}$ pic. gomelastiek. $12^{00}/_{100}$ do. zw. peper. *Hassan Noedien.*
81 pic. zw. peper. *Abdul Rachman.*
12 pic. gomelastiek. *Amdja.*

Van Indramaijoe per praauw Sampang gez. Gollen.
252 pic. rijst. 2 ps. led. tonnen. 4 do. do. kisten. *Tjo Eng.*

Van Cheribon per praauw Sampang gez. Banie.
220 zakk. rijst. 9 pic. buffelvet. 10 do. laxa. *Tan Tjinseng.*

Van Indramaijoe per praauw Sampang gez. Konting.
252 pic. rijst. 10 ps. led. tonnen. 2 do. waterpotten. *Tjo Eng.*

Van [illegible]
6000 ps. arensuiker. 4000 do. [illegible]
40 pic. rijst. 4 do. uijen. *Io Tamnio.*

Van Bantam per praauw Sampang gez. Asmad.
7000 ps. atappen. 2000 do. aardewerk. *Oeij Loa.*

Van Bantam per praauw Sampang gez. Maroedien.
7000 ps. arensuiker. 4000 do. aardewerk. 6000 do. eende eijeren. 12 pic. gomelastiek. 40 do. zwt. peper. *f* 160 kopergeld. 1 ledige trommel. *Io Tamnio.*

Van de Lampongs per praauw Tjomplong gez. Mannea.
70 pic. peper. *Gezagvoerder.*

Van Croé per praauw Pantjalang gezagv. Sie Abes.
250 pic. witte dammer. *Kiagoes Abdul Assiep.*
50 pic. gomelastiek. *Emelie.*

Van de Lampongs per praauw Kollek gezagv. Kaoeb.
1000 ps. niepa bladeren. *Gezagvoerder.*

Van de Lampongs per praauw Djoerapian. gezagv. Oentoeng.
600 ps. niepa bladeren. *Gezagvoerder.*

Van Indramaijoe per praauw Samdang gezagv. Drassie.
196 pic. rijst. 12 ps. ledige tonnen. *Lim Kingho.*

Van Indramaijoe per praauw Sampang gezagv. Baijong.
152 pic. rijst. *Tjo Eng.*

Van Indramaijoe per praauw Sampang gezagv. Ramiesan.
196 pic. rijst *Po Tjauw.*

Van Indramaijoe per praauw Sampeng gezagv. Kariem.
183 pic. rijst. 1 kist thee. 16 do. ledige tonnen. *Samkwee.*

Van Pamanoekan per praauw Sampang gezagv. Banie.
320 pic. rijst. 5 do. gedr. garnalen. *Lim Djikim.*

Van Tjiringien per praauw Sampang gezagv. Sangiet.
150 zakken rijst. 20 tonnen olie. 80 ps. buffelhuiden. *Tjingtole.*

UITVOER.

Naar Samarang per ned. schip *Ellen* gez. J. C. Lebert.
40 kn. en 6 pakk. diverse meubelen en kleederen. 3 kopere ketels *van Ommeren Rueb en co.*
10 vn. teer. 50 doz. brandewijn. 5 ks. vrucht. op water. 5 do. do. op brandewijn. 3 tafels 5 ronde tafels. 6 banken. 48 stoelen. 8 speeltafels. 4 knapen. 5 consols. 1 buffet. 4 groote kasten. 2 kleine do. 2 penanttafels. 2 wip stoelen. 2 groote do. 1 waschtafels. 1 kt. waschtoestellen. 2 kn. marmere bladen. 50 vs. boter. *John Pryce en co.*
1 kt. karpetten en 6 tafellakens. *Martin Dyce en co.*
1 kt. diversen. *V. Haren Noman en Kolff.*
10 kn. wijn. 1 vt. meel. 2 kn. absijnth. 4 do. wijn. 1 pak essence de rose. *L. Campredon.*
2/4 pijpen portwijn. *Vaupel en co.*
1 kt. 50 ps. ginghams. 1 do. 100 do. cambrics. 1 bl. 100 do. madapoll. 2 bn. lappen. *Burt Mijrtle en co.*
1 kt. meubelen. gebr. *Roselje en co.*
2 ks. kramerijen. 1 do. kousen en sokken. *Pandel en Stiehaus.*
873 ks. zeep. 1 md. aardewerk. *Martin Dyce en co.*
300 keld. genever. 1 kt. 50 ps. madapoll. 5 do. 123 corg. gew. katoen. 1 koffer uit het regalen pakhs. *E. Moormann en co.*
1 cijlinder. *G. A. Zakara.*
20 kn. beng. amphioen. 69/2 do. turksche do. 16 do. medicijnen. 1 do. geschenken. 77 do. en 3 bn. mil. goederen. 10 kn. 1 pak en md. diverse goederen van de tentoonstelling. 1e *Algem. Pakhuis Meester.*
4 kn. inh. grendels schniven. sloten en rosborstels. 1 vt. spijkers. 20 bladen zink. 1 kt. rosborstels. 1 ned. vlag. 23 kn. div. genie goederen. 20 vn. loodwit. 30 do. zw. teer. 60 do. koolteer. 152 stav. en 27 boss. ijzer. 2e *Alg. pakh. Meester.*

Naar Rembang per praauw Maijang gez. Hadjie Yoesoep.
5 ps. amer. drills. *f* 1900 papiergeld. 65 ps. zilv. sp. matten *Gezagv.*

Naar Nederland via Pecalongan per ned. schip *Proteus* gez. L. van Wagtendonk agt. v. Ommeren Rueb en co.
70 pic. rotting. 200 do. tin 1 draai spaan. 35 ps. ijzeren assen. *N.H.M.*
2 kn. inh. lampen. 1 do. wollen dekens. 1 do. diverse kleinigheden 1 do. linnengoed en diversen. 5 lantaarns. 3 vs. boter. 1 wagen. 4 cijlinders. compleet en 1 kamrad. 2 kn. bier. 2 stroo tapijnten. *Maatschappij v. Adm. en Lijfrenten.*

Naar Nederland via Soerabaija per ned. schip *Henriette* gez. J. van Loenen agt. Haager en Schuurman.
60 tonn. steenkolen. *Gezagv. Zijnde aan boord gebl. lad. v. King George Sounda.*
80 pic. rotting. *Busing Schröder en co.*

Naar Amsterdam per ned. schip *Luit. adm. Stellingwerf.* gez. M. C. E. Mispelbloem Beijer agt. Kreglinger Dummler en co.
200 pic. tin. 3997 do. koffij. $591^{999}/_{1000}$ do. notenmuscaat. $177^{572}/_{1000}$ do. foelie. 90 do. rotting. *N. H. M.*

Naar Soerabaya per ned. ind. bark *Jadul Kariem* gez. Said moht. bin Hoesin Atas.
5000 ps. vloersteenen. *Sech awal Joas.*
3 md. aardewerk. *van Riet en Ter Gouw.*
30 pic. zw. peper. 1 kt. 1500 ps. chin. spiegeltjes. 1 do. 14 corg. bat. muilen *Tjouw Eng.*
10 kn. 600 ps. madapoll. *Martin Dyce en co.*
9 ribb. beddinghout. 69 coll. artillerie. goederen. *Gouvernement.*
7 bn. madadoll. 6 ks. witte katoenen. uit entrep. 2 ks. witte katoen *McEwen en co.*
21 kn. vuurwerken. 6 do. chin. papier. 1 do. gekl. doeken. *Johan Arathoon.*
50 pic. zw. peper. *Sech nazar Atemimie.*
[illegible]
11 kn. zijde goederen. 1 pak monsters. 164 kn. madapoll. *N.H.M.*
135 vs. boter. 1 kt. div. monsters. *Tiedeman en van der Burg.*
33 md. aardewerk. *J. Arathoon.*
32 pic. zw. peper. *Tjio Eng.*
60 pic. dammer. 22 bottels en 3 pic. arab ghie. *Sech nazar Atemimi*
46 ks. cognac. *v. Ommeren Rueb en co.*
150 pic. spiauter. 34 thail gonden staven. *Sech awal Jawas.*
2 ks. bat. batik gedr. sarongs. 1 do. 10 corg. madr. tjaawls. 43 ps. eur. do. 10 do. madr. zijde antelas. 4 corg. samar. sarongs. 1 bl. arab tapijten. 3 pic. ghie. 1 vt. meel. *Said abd. rach. Habassij.*

Naar de Lampongs per praauw Kollek gez. Salim.
26 corg. bat. batik slendangs. 8 do. do. wit batik doeken. 10 do. do. do. soga doeken. 3 roll. chin. zijde goederen. 38 ps. madr. do. do. tjindees. 5 corg. eur. kat. tjaawls. 26 ps. do. do. chitsen. 7 corg. batv. gedr. slendangs. 5 do. do. do. sarongs. 1 do. eur. wolle dekens. 36 ps. eur. kat. ginghams. 17 do. do. chitsen, 8 do. do. rood katoen. 6 do. do. gev. do. 3 do. batv. zw. do. 5 corg. eur. kat. sarongs. 3 do. do. ong. katoen. 42 ps. do. idem. 35 do. do. wit katoen. 3 corg. batv. wit batik doeken. 5 ps. do. bl. katoen. 15 doz. eur. kat. doeken. 4 corg. chin. zijde doeken. 90 ps. do. papiere paijongs. 42 do. eur. kat. parapluin. 10 do. do. scharen. 20 do. batv. ijzere gollok. 10 do. do. do. bijlen. 2 doz. eur. tafel messen. 2¹/₂₀ corg. tanab. batik soga doeken. ¹/₂ do. do. do. sarongs. 1¹/₂ do. batv. do. slendangs. 2 do. eur. kat. tjindees. 25 ps. bat. gem kat. broeken. 25 catt. vischketting. 4 ps. blikken trommel. *f* 500 zilv. specie. *Salim.*

Naar Bantam per praauw Sampang gez. Kadam.
20 pic. gambier. 4 pakk. chin. gekl. papier. 22 ps. chin. papieren paijongs. 2 do. do. speelkaarten. 16 pakk. eur. kat. garen. 1 kt. thee. *Sauw Tie.*

Naar Tjiringien per praauw Sampang gez. Kalipan.
28 pic. java tabak. 8 do. gambier. 7 ps. led. tonnen. 300 do. do. zakken. 2 pakk. chin. offerpapier. 2 houten gantangs. 1 kt. eau de cologne *f* 750 kopergeld. *Gouw Angno.*

Naar Tjiringien der praauw Sampang gez. Poedien.
16 pic. java tabak 6 do. gambier. 90 ps. led. zakken. *f* 450 kopergeld. *Gouw Assoeij.*

Naar Bawean per praauw Toob gez. Mochamat Saman,
1¹/₂ corg. batv. batik doeken. 1 do. idem slendangs. 250 ps. zilver sp. matten *f* 1000 zilv. speeie. *f* 2460 papiergeld. *Gezagv.*

Naar Bantam per praauw Sampang gez. Biedien.
20 krandj. aardapp. 7 kn. thee. 1 vs. boter. 3 ks. zeep. 1 pak bat. sago. 4 do. chin. offerpapier. 1 ton soija. 3 st. leder. 8 pic. batv. arak. *Yong Aijoe.*

Naar Bantam per praauw Sampang gez. Endong..
80 pic. java tabak. 4 ps. eur. ginghams. 2 doz. do. doeken. 1 corg. batv. batik slendangs. *Lie Tjingoan.*

Naar Bantam per praauw Sampang gez. Mastarie.
45¹/₂ pik tabak. 4 kn. thee. 25 pakk. chin. offerpapier. 250 ps. goenie zakken. 1 pic. div. kramerijen. 6 ks. zeep. ¹/₂ doz. stoelen. *Oeij Toen.*

Naar Pecalongan per ned. ind. bark *Batavia* gez. Tan Ingok.
63 pic. gambier. *aan boord gebl. lad. v. Cheribon.*
$103^{20}/_{100}$ pic. tabak. *Oeij Ingsoan oude lad. v. Pecalongan*
10 ks. zeep. *D. N. Buijs en co.*
900 pic. kapas. 40 ps. led. tonnen. 8 kt. 25 realen goudwerk. 70 pic. ijzer. 3 bn, 120 ps. drills. 8 do. 300 do. eur. chitsen. 2 kn. 100 do. do. rood katoen. 2 do. 50 corg. do. slendangs. 2 do. 146 ps. do. chitsen. 3 do. 300 do. do. cambrics. 1 do. 60 do. do. longcloth. 1 krandj. 10 catt. chin. medicijnen. 2 kn. 2 doz. brandewijn. 1 kt. chin. provisien. 4 do. 200 ps. madapoll. 4 do. 400 ps. cambrics. 1 do. 6 corg. eur. kain pandjangs. 4 do. do. slendangs 20 ps. do. chitsen, 10 do. amer. drills. 2 krandj. 80 doz. borden. 25 pakk. 30 pic. tarwe. *Oeij Tiangdjoen.*
f 500 zilv. specie. *Oeij Kimtio.*
5 kn. madapoll. *Sech acht. bin aboet bin Soenkar,*
1 kt. papier. *v. Haren Noman en Kolff.*

Naar Cheribon per praauw Sampang gez. Leman.
3 kn. 155 ps. madapoll. 10 corg. eur. kleedjes. 40 ps. do. chitsen. 2 bn. eur. kat. garen. 1 pak 30 ps. eur. chitsen. 1 kt thee. inh 100 kl. kistjes thee. 22 kn. thee. 14 vn. meel. 6 do. boter. 370 ps. paijongs. 1 pic. chin. drooge visch. 1 kt. gedr. garnalen. 1 pak drooge chin. bloemen. 1 pic. zaad in 2 zakken. 2 zakk. corianderzaad. 4 corg. chin. schoenen. 1 kt. do. speelkaarten. 4 ks. java sigaren. 1 kt. chin. medicijn. 1 pr. do. lantaarns. 1 kt. do. zijde garen. 2 catt. pekolie. 10 doz. reukwerken. 4 pakjes chin. penselen. 1 kt. chin. offerwierook. 3 pr. kwispeldoors. 550 bund. aardewerken. 14 zakk. wilde notenmuscaat. 1 kt. 100 ps. eur. wit katoen. 3¹/₂ pic. kruidnagelen. 7¹/₂ do. zw. peper. *Tan Tjanseng.*

Naar Indramaijoe per praauw Sampang gezagv. Konten.
50 pic. lamp olie *Tjo Eng.*

Naar Akyab per Pruiss. schip *Salvadara.* gezagv. A. Glaser. agenten Bahre en Kinder.
10 bn. goenie zakken. 4 ks. inh. 4000 doll. *Metzendorff Wilmans en co,*

Naar Siam per Siam Wangkang *Kim Tek Djoe.* gezagv. Tjianseng.
17200 ps. bat. vloersteenen. 59 vn. amer. meel 4 ps. eur. schilderij. 1 kist eur. zagen. 4 paar eur. spiegels. 20 do. lampglazen. 5 ps. eur. spiegels. 500 batv. bamb. hoeden 2 corg. batv. gedr. tjoekins, 5 tonnen confituren. 2 ps. eng. zadels. 5 do. eur. spiegels. 2 kn. ledige fleschen. 20 ps. jap. tabaks doozen. 20 do. eur. glazwerk. 20 dozijn bierglazen. 20 do. wijn. 92 ps. zilveren sp. matten *de gezagvoerder.*
1 jap. tafel. 1000 ps. zilv. sp. matten. *f* 300 zilv. specie, *Tjanseng.*
16 bn. kat. garen. uit het entrepot. *Martin Dyce en co.*

Aan- en Uitvoer te Samarang *van den* 9 *tot en met den* 16 *Maart* 1854.

AANVOER.

Van Singapore per ned. ind. bark *Maas Dennok* gez. Abas.
5000 pak. 5 krandj. 1 ton en 1900 stell. chin. aardewerk. 480 pott. gez. knoflook en groenten. 2500 st. chin. kipsiauws. 33 pak offer papier. 4 kraudj. gez. radijs. 9 kn. chin. paijongs. 2 do. do. speelgoed. 1 do. champignons. 1 do. gedr. visch. 4 do. offerpitjes. 3 krandj. gedr. vijgen. 3 kn. thee. 3 do. chin. gouddraad. 1 kt. do. blaauwsel. 6 pak rabarber en 100 do. trasie. *Order.*
1200 stell. 2200 st. en 310 pak chin. aardewerk. 150 potten gezt. knuflook. 2¹/₂ pic. rottekruid. 270 st. planken, 60 tails stofgoud. 27 st. arab mutsen. 8 do. do. ginghams en 600 zilv. sp. matten. *Gezagv.*
8 corg. kolamkarie. ¹/₂ do. spreijen. 5 pak ijzerwerk. 1 corg. zwt. morils en 12 katj. oud koperwerk. *Ismail.*

Van Palembang en Batavia per ned. ind. bark *Jenoer* gez. Said Mohamat bin Alie. bin Sahat.
3 kn. gedr. katoen. 2 vn. patjols. 51 md. aardewerk en 500 keld. genever. *Dorrepaal en co.*
60 pic. ijzer. *Wermuth en co.*
1 vt. koolteer. *Andreas.*
2 kn. wijn en vn. teer. *L. Meijer.*
16 kn. madapoll. 10 do. wijn. 1 do. mouseline de laine *J. Knagge en co.*
120 vs. verw. 3 kn. zijde goederen. 3 do. kousen. 1 do. eetwaren 2 bn. katoenen stoffen. 1 kt. muzijk instrumenten. 4 do. modewaren. 5 do. manufact. *v. d. Broek en Veeckens.*
6 kn. katoen goederen. *M. A. Jasper.*
51 kn. calicots. *B. Kopersmit en co.*

Van Havre over Batavia per Fr. schip *Atrato* gez. Varquain.
1 pak brillanten. 2000 tienguld, stukken. 8 kn. modewaren 2 do. broeken stof. 2 do. zijde do. 15 do. champagne. 23 oxh. en 60 kn. roodewijn. 10 tiercons en 90 kn. cognac. 15 do. muscaatwijn. 10/2 oxh. azijn. 5 kn. brandewijn. 15 dames jeannes voorloop. 60 kn. slaolie. 5 do. pruimen. 25 do. vrucht. op water. 15 kn. siroppen. 6 do. vrucht. op brandewijn. 12 do. geleijen. 2 bn. vermicellie. 1 do. macaronie. 13 kn. spiegels. 2 do. billard en toebehooren. 13 do. schilderijen. 3 do. laken. 1 do. lampen. 3 do. pleetwerk. 1 kt. tapijt, 1 do. corsetten en 1 do. gouddraad. *van den Broek en Veeckens.*

UITVOER.

Naar Rotterdam per ned. schip *Echo* gez. D. Kuiper.
50 pic. bindrotting. 3763 do. suiker en 599 do. koffij. *MacNeill & Co*

Naar Singapore over Cheribon per ned. ind. bark *Justina* gez. M. P. Deibel.
1040 pic. poedersuiker. 20 do. gomlastiek. 65 do. rijst. 32 st. jatie houtenbalken. 10¹/₂ pic. jarakolie. 28 kl. krandj. java tabak. 10 katj. chin. visch en 15000 zilv. sp. matten. *Beh Ingtjoe.*
21 cod. en 27 kl. krandj. java tabak. *Tan Tjoksoen.*
50 tromm. java beschuit *Gezagv.*

Naar Nederland per ned. schip *Adolf van Nassau* gez. Borchers.
6884 pic. suiker. *MacNeill en co.*

Aan- en Uitvoer te Soerabaya *van den* 10 *tot en met den* 15 *Maart* 1854.

AANVOER.

Van Bandjermassing per ned. bark *Kaliemanten.* gezagv. Hadjie Mohamat Yasin. agent de gezagvoerder.
3800 bossen rotting. 667 st. planken. 6262 do. kadjangmatten. 5 cod. rottinghoeden. 600 st. maloekoe matten. 10 thails stofgoud. 125 do. gedr. visch. *de gezagvoerder.*

Van Balie per ned. schoener *Kiem Tjie Thaij.* gezagv. Tjoa Teng. agent de gezagvoerder.
198 pic. koffij. 53 do. klapperolie. 90 do. dendeng. 125 do. kapas. 300 do. rijst. 13 do. mangkoedoebasten en eenige kleinigheden. *de gezagvoerder.*

Van Sydney per ned. schip *Zeemanshoop.* gezagv. D. Duinker. Hoekstra Gijsing en co.
5 halve pijpen bier. *f* 3300 aan souvereinen. *de gezagvoerder.*

UITVOER.

$4988^{82}/_{100}$ pic. suiker. *Granpré Moliere en co.*
$723^{65}/_{100}$ pic. rijst. *Hoeksta Gijsing en co.*
362 pic. tabaksbladeren. $899^{10}/_{100}$ do. suiker. 50000 st. java sigaren. *P. Kervel en co.*
$221^{42}/_{100}$ pic. casia. *Ruijl Cramer en co.*

Naar Balie per ned. schoener *Srie.* gezagv. Lauw Awan.
36 st. ledige olie tonnen. 60 do. do. kisten. 3000 do. dakpannen. *Iem Sing.*
100 pakjes java speelkaarten. *de gezagvoarder.*
$91^{56}/_{100}$ pic. gambier. *Tan Bindjang.*
3 kn. gev. katoen. *Hoekstra Gijsing en co.*
Naar Amsterdam per ned. schip *Kolonel Koopman.* gezagv. J. Klein.
$9627^{77}/_{100}$ pic. suiker. 1502 st. koehuiden. 74 pic. sapanhout 265 do. tabaksbladeren. 200/2 ks. java sigaren. *P. Kervel en co.*

Naar Bandjarmassing per ned. bark *Saijan Maskoor.* gezagv. Mohamat Amin.
5 kn. bier. 2 do. wijn. 2 do. lampbollen. *Ten Siethoff en Schet.*
205 vn. en keld. arak. 1800 st. zilver munt. 4 vn. tarwe meel. 3 kn. smeerkaarsen. 30 pic. indigo. 2 kn. lijnwaden en eenige kleinigheden. *Tan Kitoan.*
2000 st. zilvermunt. *Ang Hiang Bing.*
2 kn. manufacturen. 2 bn. katoen garen en eenige stukjes manufacturen en eenige kleinigheden. *Diverse Arabieren,*

GEDRUKT EN UITGEGEVEN TE BATAVIA BIJ W. BRUINING.